

PROGRAMACIÓN DE
CULTURA CLÁSICA 3º ESO

2021 – 2022

Departamento de lingua e literatura castelá



ÍNDICE

1	INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	4
	1.1 Introducción.....	4
	1.2 Contextualización.....	5
	1.3 Lexislación aplicada.....	6
2	COMPETENCIAS CLAVE.....	7
3	OBXECTIVOS.....	17
	3.1 Obxectivos xerais da etapa: secundaria obrigatoria	17
	3.2 Obxectivos específicos de cultura clásica	18
4	RELACIÓN DOS ESTÁNDARES AVALIABLES DE APRENDIZAXE COAS COMPETENCIAS CLAVE, CONTIDOS, OBXECTIVOS, CRITERIOS MÍNIMOS DE AVALIACIÓN, TEMAS TRANSVERSAIS E TEMPORALIZACIÓN.....	20
	(concreción en táboas e secuenciación).....	20
5	SECUENCIACIÓN E CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES EN UNIDADES DIDÁCTICAS	37
6	CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS E PLAN DE REFORZO E RECUPERACIÓN	41
7	METODOLOXÍA, MATERIAIS E RECURSOS	44
	7.1 <i>Para ensino íntegramente presencial</i>	44
	7.2 <i>Para ensino semipresencial (no caso de periodos presenciais combinados con periodos de confinamento ou corentena)</i>	45
8	CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO	48
	8.2 Tipos de avaliación	49
	8.3 Criterios de cualificación: medidas para a avaliación do alumnado (ensino presencial e semipresencial)	50
	A/ Avaliación no caso de ensino íntegramente presencial.....	50
	B/ Avaliación en caso de ensino semipresencial (combinando fases presenciais e non presenciais).....	51
	8.5 Recuperación do alumnado coa materia pendente.....	52
9	ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	53

10. AUTOAVALIACIÓN DO ALUMNADO E AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE: INDICADORES DE LOGRO	57
11. CONEXIÓN COS TEMAS TRANSVERSAIS	65
12. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES	65
13. RELACIÓN CO PLAN TIC	67
14. A CONEXIÓN CO PLAN LECTOR	68
15. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS E DAS PRÁCTICAS DIARIAS, EN RELACIÓN ÓS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA	69

1.1 Introducción

A materia de cultura clásica constitúe unha das poucas optativas de letras na ESO. Por desgracia, como outras materias de humanidades, está pouco valorada nunha sociedade eminentemente práctica, deshumanizada e interesada ante todo en aspectos economicistas. Unha sociedade que non ve resultados tanxibles e inmediatos nestas áreas, despreza o seu nivel de esixencia, pese a descoñecerlas por completo, e mantén respecto a elas moitos outros prexuízos. Por este motivo, espertar no alumnado o interese cara ela supón un esforzo extra que conta con bastantes obstáculos engadidos, como a idea, existente en bastantes adolescentes e adultos, de que é unha perda de tempo, un desperdicio de esforzo intelectual, un simple entretemento ou un problema para a futura elección de posto de traballo.

Pese a todas estas dificultades, compre salientar que, igual que as outras materias de letras, esta supón un medio de enriquecemento persoal, un xeito de desenvolver áreas cognitivas, un modo de espertar o espírito crítico, relacionar coñecementos para sacar conclusións e descubrir outras épocas, aspectos culturais e artísticos que poden ser aplicados a diversas áreas. Dado que ademais, a maior parte do noso léxico procede do latín, e mesmo do grego, unha base de vocabulario destas linguas é moi útil para o propio coñecemento da lingua galega e da lingua castelá. Este vocabulario pode ser adquirido sen entrar nun estudo profundo da gramática de ambas linguas, estudo que, dado o nivel do alumnado, será máis ben obxecto de cursos posteriores e máis específicos ou ben da propia optativa de latín.

Por outra banda, a maior parte da nosa cultura, arte e historia están intimamente relacionadas cos costumes, conceptos e producións de gregos e romanos, dos que somos unha herdanza indiscutible. Lembremos tamén as súas grandes achegas á filosofía, arquitectura e mesmo ós sistemas sociais e políticos que hoxe son as bases dos nosos. Coñecer as súas ideas, obras de arte (plásticas e literarias) a súa mitoloxía e a súa vida cotiá, é un xeito ameno de reflexionar sobre eles e sobre nós mesmos, tanto para evolucionar e cambiar os seus erros como para imitalos nos seus abundantes acertos.

Por todo isto, a cultura clásica supón un medio de coñecer e valorar o mundo grecolatino. Pretende ademais que o alumnado vexa a cultura grega e latina como un elemento integrador da nosa propia cultura. Os clásicos teñen un grande valor en si mesmos, valor suficiente para xustificar o seu estudo; pero ademais, o seu coñecemento é importante para interpretar outras linguas, sociedades, a ciencia, a filosofía e as diversas artes (literatura, pintura, escultura, música...) porque mediante os seus mitos, construcións lingüísticas, conceptos artísticos e ideolóxicos, influíron nelas considerablemente. E, aínda hoxe, seguimos recorrendo ó latín e o grego para dar nome a novos inventos, conceptos e movementos artísticos.

Dada a variedade de aspectos que abarca esta área, decidimos distribuílos nesta programación en cinco grandes **bloques temáticos que trataremos nas tres avaliacións**. Fixémolo por razóns prácticas, pero sen entendelos como compartimentos estancos, xa que están intimamente relacionados. Estes bloques son : **lingua** (aspectos xerais básicos sobre o latín e o grego e a súa influencia no castelán e o galego), **literatura** (grega e latina), **mitoloxía** (grega con algúns elementos latinos engadidos) **xeografía e historia** (de Grecia e Roma) e aspectos importantes da **cultura e vida cotiá do mundo clásico** (organización social e política, artes, ciencia, filosofía, ocio, costumes e ritos ...)

Son precisamente a variedade de temas, e a constante comparación e relación entre o mundo clásico e o moderno, as que poden xerar motivación. Pensamos que, lonxe de ser unha materia pouco práctica, a cultura clásica supón un importante enriquecemento humanístico: permítenos coñecer mellor o mundo grecolatino pero tamén o noso propio mundo.

1.2 Contextualización

A materia de cultura clásica é unha optativa ven sendo impartida no centro desde hai varios anos, e forma parte das materias do departamento de lingua e literatura castelá. Complétase ademais, con aspectos de cultura clásica incluídos, de acordo co estipulado polo currículo oficial, tamén na optativa de latín de 4º, que tamén é unha das materias que imparte o departamento de lingua e literatura castelá.

Así, o departamento de lingua e literatura castelá conta coa profesora Dña. Susana Lorenzo que imparte lingua e literatura castelá de 1º, 2º, 3º e 4º de ESO e cultura clásica de 3º.

Este curso contamos con 7 alumnos/as de cultura clásica.

Barro é un municipio de pouco máis de 3500 habitantes na actualidade, con una poboación moi dispersa en pequenas parroquias. O Instituto está situado nunha zoa agrícola e gandeira, próxima a una cidade. Isto ten como consecuencia que parte da poboación traballe no sector terciario nesa cidade e comarca.

No ámbito familiar predominan as familias compostas polo matrimonio e dous fillos e en moitos casos comparten vivenda con avós ou outros familiares. A idade dos pais oscila entre 33 e 45 anos.

No referente ó traballo, e case que todas as familias traballa o pai e solo nunha terceira parte delas o fai tamén a nai.

O nivel de estudos da gran maioría de pais e nais son os de Primaria, sendo moi poucos os que acadaron o Bacharelato ou Formación Profesional, e só excepcionalmente, estudos universitarios.

A lingua habitual nos fogares é o Galego. O nivel cultural das familias é medio-baixo.

Case que todas elas consideran importante que sexa fluída a relación có Instituto.

Os alumnos /as teñen idades comprendidas entre os 12 e os 17 anos. A oferta educativa do IES restrínxese os catro cursos de Ensinanza Secundaria Obrigatoria. A súa gran maioría consideran que se debería traballar máis en equipo e valorar máis os traballos feitos en grupo. Prefiren como instrumentos de avaliación os traballos da casa, de clase e en equipo, rexeitando os exames e as preguntas en clase.

Soamente a una pequena parte lles agrada o que teñen que estudar. A meirande parte dos alumnos/as do IES considera a xornada lectiva diaria suficiente para aprender e lle dedican pouco tempo na casa polas tardes, salvo en época de exames. Unha porcentaxe considerable dos pais non ve demasiado necesario o aporte cultural ós fillos, de aí que poucos acudan ó teatro, danza, a concertos ou museos, e con pouca frecuencia ó cine, pese a ter Pontevedra a menos de 10 km. distancia. O instituto tenta paliar esas carencias mediante a organización de actividades extraescolares. O tempo libre é ocupado principalmente en: ver televisión (entre 1 e 2 horas), axudar na casa (entre 1 e 2 horas). Outras ocupacións serían algo de lectura , xogos, redes sociais, actividades deportivas, actividades musicais...

Entre o alumnado, fala sempre Galego un 60%. Só un 12% utiliza o castelán sempre. Indistintamente empregan as dúas linguas un 28 %.

O 80% manifesta dispor dun lugar para estudar (Preferentemente a súa habitación).

O 93% ten dicionarios na casa e o 62 % algunha enciclopedia.

Case que todos teñen ordenador pero non sempre con conexión a Internet.

Hai un número considerable que non descubriron o pracer da lectura. A mala utilización do tempo de ocio e a carencia na variedade de actividades é outra das características negativas que se desprenden das enquisas realizadas. No referente as aspiracións persoais ó rematar a ensinanza obrigatoria, aproximadamente as 2/3 partes desexan seguir estudando un ciclo formativo ou facer o bacharelato, por esta orde.

O alumnado pensa que o Instituto ten que ocuparse do ensino relacionado coas novas tecnoloxías, dos problemas sociais (drogas, marxinación...), da educación sexual e da conservación do medio ambiente. Tamén traballar a educación para a saúde, a ed. vial e a ed. para a paz. Valoran de maneira positiva a relación cós compañeiros. Un pouco menos a relación cós profesores. Observamos ademais certos prexuízos en temas como a igualdade de xénero, homosexualidade, non demasiada conciencia social e nalgúns casos pouca concienciación respecto ó bo trato ós animais ou a educación ambiental. Por iso tentamos traballar estes aspectos, desde cada materia, como parte dos temas transversais. En xeral non son alumnos conflictivos, aínda que, algúns anos, si hai excepcións nese sentido. Algo máis da metade opinan que o NOF é o adecuado.

1.3 Lexislación aplicada

Programación elaborada segundo o Real Decreto 1105/2014, de 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do bacharelato e do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o mesmo currículo na comunidade autónoma de Galicia.

Orde ECD/65/2015 do 21 de xaneiro pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato.

2 COMPETENCIAS CLAVE

Os obxectivos xerais son o principal referente á hora de planificar a nosa práctica como docentes. Deberemos traducilos en aprendizaxes que se expresen en termos de capacidades relacionadas en cada un dos obxectivos, buscando, ante todo, o desenvolvemento harmónico do individuo, a través das distintas áreas.

Nesta etapa educativa, os nosos alumnos/as enriquecerán a súa linguaxe oral e escrita nos niveis de comprensión e expresión. Ó mesmo tempo melloraremos e crearemos neles unha maior sensibilidade cara a Lingua Literaria (no bloque de literatura grecolatina) cara os feitos históricos, o coñecemento das culturas que son berce da nosa. Contribuirá á ampliación do noso léxico a partires de léxico do latín e do grego e mesmo da mitoloxía. Esta servirá tamén como fonte de coñecemento simbólico do mundo e da mentalidade dun pobo, e como grande axuda á interpretación das distintas artes (literatura, pintura, escultura, música, arquitectura, cine) tanto na cultura clásica como na cultura occidental descendente dela. A isto engadiremos nocións básicas de como gregos e romanos fixeron achegas decisivas á filosofía, a política ou a ciencia que chegaron ós nosos días.

Os contidos reflectidos en cada bloque non se referirán unicamente a conceptos, senón tamén a destrezas, técnicas e estratexias de aprendizaxe. O mesmo tempo, valores, actitudes, comportamentos e normas que contribúan ó desenvolvemento integral de cada alumno/a e a un proxecto de sociedade máis respectuosa.

Ademais, a organización integrada dela, propicia como mínimo o fortalecemento das relacións substantivas que existen entre as distintas materias ou ámbitos curriculares, de modo que por exemplo, desde a cultura clásica se poidan xerar actitudes cidadáns de respecto ás minorías, á igualdade etc., ou tamén, xerar estratexias de expresión e comprensión.

O desenvolvemento da competencia de comprensión lectora, que inclúe a interpretación de textos de gregos e romanos, favorece en menor medida a adquisición da competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxías, a parte dun privilexiado instrumento de comunicación, é o medio a través do cal se organiza a experiencia e o pensamento. O seu dominio progresivo vai ligado ao desenvolvemento da abstracción, aos coñecementos teóricos ou prácticos; por outra parte, as actitudes e os valores transmítense e confórmanse tamén, a través da lingua, da literatura e da cultura grecolatina, que en grande medida, é a nosa.

A competencia en comunicación lingüística está na base do desenvolvemento de tódalas competencias, pero vemos a continuación un esquema das competencias máis desenvolvidas na nosa programación:

1. Competencia en comunicación lingüística - CCL

Dispoñer de esta competencia implica ter conciencia das convencións sociais, dos valores e aspectos culturais e da versatilidade da linguaxe en función do contexto e a intención comunicativa. Implica tamén a capacidade empática de poñerse no lugar doutras persoas; de ler, escoitar, analizar e ter en conta opinións distintas á propia con sensibilidade e espírito crítico; de expresar – fondo e forma– as propias ideas e emocións, e de aceptar e realizar críticas con espírito construtivo.

Con distinto nivel de dominio e formalización –especialmente na lingua escrita– esta competencia significa, no caso das linguas estranxeiras, pero tamén na castelá, galega, latina e grega, poder comunicarse e, con elo, enriquecer as relacións sociais e desenvolverse en contextos distintos ao propio. Ademais favorece o acceso a máis e diversas fontes de información, comunicación e aprendizaxe.

A competencia en comunicación lingüística (CCL) é o resultado da acción comunicativa dentro das prácticas sociais determinadas, nas que o individuo actúa con outros interlocutores e a través de textos en múltiples modalidades, formatos e soportes. Ademais do seu valor como elemento cognitivo, ten un compoñente sociocultural, artístico e tamén afectivo que debemos traballar.

Precisa da interacción de distintas destrezas, xa que se produce en múltiples modalidades de comunicación e diferentes soportes. Desde a oralidade e a escritura ata as formas máis sofisticadas de comunicación audiovisual ou mediada pola tecnoloxía, o individuo participa dun complexo enramado de posibilidades comunicativas coas que amplía a súa competencia, a súa capacidade de interacción con outros individuos.

Instrumento fundamental para a socialización e aproveitamento da experiencia educativa, por ser unha vía privilexiada de acceso ó coñecemento dentro e fora da escola.

En síntese, o desenvolvemento da competencia lingüística ao final da educación obrigatoria comporta o dominio da lingua oral e escrita en múltiples contextos, e o uso funcional de, ao menos, una lingua estranxeira.

Neste caso, traballamos esa comprensión lingüística a partires de textos literarios, históricos, culturais, mitolóxicos... de gregos e romanos. Pero tamén usando elementos visuais relacionados co mundo clásico (vídeos, películas, documentais, cadros, fotos, presentacións por ordenador...) como punto de partida para a comprensión e a expresión verbal posterior.

Aplicamos a nosa materia para obter a citada competencia nos seguintes aspectos:

- A boa comprensión verbal.
- A capacidade de expresión verbal oral, clara e correcta.
- A capacidade de expresión escrita clara e correcta.
- O dominio da mecánica de lectura.
- A capacidade de lectura comprensiva.
- Análise e interpretación reflexiva de textos, moitos deles literarios e históricos, atendendo ó contido e á forma, empregando como instrumento fundamental o comentario de texto.

- Desenvolvemento da expresión oral mediante intervencións, exposicións e debates.
- Desenvolvemento da expresión escrita en exercicios e redaccións. Incluímos tamén os intentos de elaborar textos creativos con intención literaria.
- Comprensión de fenómenos gramaticais.
- Comprensión de tendencias e elementos literarios.
- Adquisición de vocabulario novo e comprensión do noso a partir do grego e o latino.
- Estudo básico dos mecanismos de funcionamento da lingua grega e latina, dedución e aplicación das súas normas e comparación coas normas das nosas, derivadas delas.
- Conciencia da lingua como entidade viva, que reflexa ás persoas e ás sociedades e que evoluciona co tempo e os cambios sociais.
- Comprensión e interpretación de textos literarios clásicos, en relación ó seu contexto histórico e establecendo comparacións coa nosa sociedade actual.
- Respecto pola diversidade lingüística.
- Uso da lingua como elemento de expresión en calquera actividade relacionada coa materia (interpretación de textos orais e escritos, exercicios gramaticais, redaccións, traballos, exposicións...)

O currículo desta materia, ao ter como meta o desenvolvemento da capacidade para interactuar de forma competente mediante a linguaxe nas diferentes esferas da actividade social, contribúe dun modo decisivo ao tratamento de todos os aspectos que conforman a competencia en comunicación lingüística. Ademais, as habilidades e estratexias para o uso dunha lingua determinada e a capacidade para tomar a lingua como obxecto de observación, aínda que se adquiren desde unha lingua, se transfíren e aplican ao aprendizaxe de outras. Este aprendizaxe contribúe, a súa vez, a acrecentar esta competencia sobre o uso da linguaxe en xeral.

2. Tratamento da información e competencia dixital - CD

O tratamento da información e a competencia dixital implican ser una persoa autónoma, eficaz, responsable, crítica e reflexiva ó seleccionar, tratar e utilizar a información e as súas fontes, así como as distintas ferramentas tecnolóxicas; tamén ter unha actitude crítica e reflexiva na valoración da información dispoñible, contrastándoa cando é necesario, e respectar as normas de conduta acordadas socialmente para regular o uso da información e as súas fontes nos distintos soportes.

Aplicamos a nosa materia para obter a citada competencia nos seguintes aspectos:

- Interpretación de táboas, esquemas, fotocopias, imaxes.
- Busca en Internet e outros soportes.
- Busca no dicionario e nas gramáticas.
- Lectura e análise de fotocopias e mapas.
- Observación e análise de materiais aportados por elementos audiovisuais (películas, documentais, traballos en power point...)

- Elaboración de esquemas que resuman a información.
- Utilización das distintas ferramentas tecnolóxicas para desenvolver aspectos relacionados coa materia.
- Manter unha actitude crítica e reflexiva ante a información recibida, aprendendo a contrastala e seleccionala.
- Resolución de tarefas e exercicios a través da aula virtual Moodle e de Edixgal.

A materia contribúe ao tratamento da información e competencia dixital ao ter como unha das súas metas, proporcionar coñecementos e destrezas para a busca e selección de información relevante sobre o mundo clásico, de acordo con diferentes necesidades, así como para a súa utilización na produción de textos orais e escritos propios. A busca e selección de moitas destas informacións requirirá, por exemplo, o uso adecuado de bibliotecas ou a utilización de Internet, a realización guiada destas busca constituirá un medio para o desenrolo da competencia dixital. A elo contribúe tamén o feito de que o currículo inclúa o uso de soportes electrónicos na composición de textos de modo que poidan abordarse máis eficazmente algunhas operacións que interveñen no proceso de escritura (planificación, execución de texto, revisión) e que constitúen un dos contidos básicos desta materia. Tamén poden contribuír ao desenvolvemento desta competencia o uso nesta materia dos novos medios de comunicación dixitais que implican un uso social e colaborador da escritura e dos coñecementos.

3. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía – CMCT

Este tipo de competencia ten unha relación menos directa con esta materia en concreto, pero podemos atopar certa conexión no contexto histórico co que se relacionan os movementos culturais grecolatinos, dado que ó estudalos hai tamén referencias ós avances científicos e matemáticos que se produciron e que foron base da nosa ciencia. Por outro lado require o fomento de destrezas para usar máquinas, o que conecta coa competencia dixital e iso exercitase á hora de elaborar traballos sobre a materia en distintos soportes.

Esta materia conecta de xeito concreto con esta competencia nos seguintes aspectos:

- Co coñecemento dos personaxes importantes do mundo da ciencia que naceron do mundo clásico a través da filosofía, das matemáticas, astronomía, medicina... e de boa parte dos seus estudos e descubrimentos.
- A utilización do léxico grecolatino no mundo da ciencia: bioloxía, matemáticas, medicina...
- O uso do alfabeto grego para as matemáticas e a física.
- O coñecemento e uso doutros sistemas de numeración: os números romanos.
- O coñecemento das máquinas que xurdiron a partir do mundo grecolatino: máquinas de guerra, de construción...
- O coñecemento da grande implicación das matemáticas e a física na arquitectura grega e latina: edificios, calzadas, acuedutos...

4. Competencia social e cívica - CSC

Esta competencia supón comprender a realidade social na que se vive, afrontar a convivencia e os conflitos empregando o xuízo ético baseado

nos valores e prácticas democráticas, e exercer a cidadanía, actuando con criterio propio, contribuíndo á construción da paz e a democracia, e mantendo una actitude construtiva, solidaria e responsable ante o cumprimento dos dereitos e obrigacións cívicas.

A competencia social relaciónase co benestar persoal e colectivo. Implica a capacidade para analizar de xeito crítico os costumes das distintas sociedades, as súas tensións e procesos de cambio. Tamén supón reflexionar sobre os distintos tipos de discriminación, a xustiza, o multiculturalismo. Implica amosar tolerancia pero tamén capacidade crítica coa inxustiza, negociar sabendo inspirar confianza, amosar diplomacia e xerar empatía. Supón loitar contra os prexuízos, respectar as diferencias e defender os dereitos propios e alleos.

A competencia cívica baséase no coñecemento crítico dos conceptos de democracia, xustiza, igualdade, cidadanía, dereitos humanos e civís e das leis fundamentais e a valoración dos mesmos. Iso inclúe tamén o coñecemento de acontecementos históricos (neste caso da historia de Grecia e Roma) e a súa comparación cos actuais.

Aplicamos a nosa materia para obter a citada competencia nos seguintes aspectos:

- Cunha reflexión crítica, partindo da literatura, da historia, da mitoloxía, de filosofía, das artes e doutros aspectos culturais grecolatinos, sobre os valores existentes nas distintas épocas.
- Comparando a sociedades clásica, nas súas diferentes etapas, coas actuais.
- Coñecendo a importancia da literatura, as lendas e a mitoloxía como elemento de cohesión social e como reflexo da sociedade que as elabora.
- Coñecendo a importancia da literatura, as lendas e a mitoloxía como elemento de comprensión en maior profundidade das artes clásicas e das artes actuais.
- Descubrimiento dos mecanismos de control social e creación de consciencias colectivas partindo do coñecemento da historia e a política grecolatinas.
- Eliminación de prexuízos discriminatorios polo contacto con culturas anteriores.
- Análise crítico de razoamentos inxustos en diferentes épocas e textos literarios.
- Comparación dos diferentes sistemas políticos de gregos e latinos (monarquía, democracia, república, imperio) cos actuais, recoñecendo os seus principais trazos e a orixe dos nosos neles.
- Aprendendo un léxico básico do mundo da política (derivado do grego) e do dereito (derivado dos romanos) que se emprega nos nosos días.
- Eliminación de prexuízos economistas, practicistas ou resultantes da ignorancia, que desprezan as humanidades e as artes, entre elas a cultura clásica.

A aprendizaxe da cultura clásica contribúe decisivamente ao desenvolvemento da competencia social e cidadá, entendida como un conxunto de habilidades e destrezas para as relacións, a convivencia, o respecto e o entendemento entre as persoas. Aprender a comunicarse cos outros, a comprender o que estes transmiten, asumir as diferenzas os puntos en común e a herdanza recibida do mundo clásico, supón aproximarse a outras realidades para entender mellor a nosa.. Por outra banda, a educación lingüística que implica o coñecemento básico sobre as realidades do latín e do grego, ten un compoñente estreitamente vinculado con esta competencia: a constatación da variedade dos usos da lingua e a diversidade lingüística e a valoración de

todas as linguas como igualmente aptas para desempeñar as funcións de comunicación e de representación. Tamén se contribúe desde a materia a esta competencia na medida en que se analizan os modos mediante os que a linguaxe transmite e sanciona prexuízos e imaxes estereotipadas do mundo, co obxecto de contribuír a erradicación dos usos discriminatorios da linguaxe.

5. Competencia de conciencia e expresións culturais. - CEC

O conxunto de destrezas que configuran esta competencia refírese tanto á habilidade para apreciar e desfrutar coa arte e outras manifestacións culturais, como a aquelas relacionadas co emprego de algúns recursos da expresión artística para realizar creacións propias; implica un coñecemento básico das distintas manifestacións culturais e artísticas, a aplicación de habilidades de pensamento diverxente e de traballo colaborativo, una actitude aberta, respectuosa e crítica cara a diversidade de expresións artísticas e culturais, o desexo e vontade de cultivar a propia capacidade estética e creadora, e un interese por participar na vida cultural e por contribuír á conservación do patrimonio cultural e artístico, tanto da propia comunidade, como de outras comunidades.

Require de coñecementos que permitan acceder ás distintas manifestacións sobre a herdanza cultural: patrimonio histórico-artístico, literario, filosófico, medioambiental, científico... Incorpora diferentes manifestacións e linguaxes artísticas: literatura, pintura, escultura, fotografía, cine, danza, interpretación, arquitectura... e require o desenvolvemento da imaxinación, o sentido da estética, a sensibilidade e a reflexión artística e humanística. Esta competencia conecta claramente co mundo clásico dado que as nosas artes e a nosa cultura son en grande medida resultantes da súa, as veces para continuala e imitala e noutros casos para transformala.

Aplicamos a nosa materia para obter a citada competencia nos seguintes aspectos:

- Co coñecemento das formas de pensamento e as obras de arte clásicas, tratando a literatura, pintura, escultura e arquitectura, tanto da antigüidade como da sociedade actual en relación a ela.
- Desfrute e valoración crítica desas manifestacións artísticas.
- Capacidade para analizalas usando a razón e as emocións.
- Conciencia do seu valor e da necesidade de conservalas.
- Identificación deses elementos artísticos en obras de arte posteriores.
- Desfrute e valoración da lectura, especialmente de obras literarias.
- Conexión da literatura coas demais artes, tentando unha interpretación máis ampla e enriquecedora do feito artístico.
- Elaboración de textos propios con intención estética e literaria, buscando, ademais dunha boa elaboración formal, a expresión de sensacións e emocións.
- Exercicios para desenvolver a creatividade, en sentido amplo, pero centrándose no terreo verbal. Para iso é interesante a función creativa, simbólica e explicativa da mitoloxía.
- Demostrando sensibilidade e interese pola cultura e literatura grecolatina.
- Demostrando sensibilidade e interese pola xeografía e historia grecolatina.

A lectura, interpretación e valoración das obras literarias gregas e latinas e de fragmentos históricos e filosóficos contribúen de forma relevante ao desenvolvemento dunha *competencia artística e cultural*, entendida como aproximación a un patrimonio cultural e artístico, e a uns temas recorrentes que son expresión de preocupacións esenciais do ser humano. A súa contribución será máis relevante en tanto se relacione o aprecio das manifestacións literarias con outras manifestacións artísticas, como a música, a pintura ou o cine e se analicen incluíndo unha contextualización histórica e filosófica e unha relación entre as actuais e as grecolatinas. Tamén se contribúe a esta competencia procurando que o mundo social clásico (autores, críticos, bibliotecas, librerías, catálogos ou a súa presenza no cine e na prensa), adquiran sentido para o alumnado.

6. Competencia para aprender a aprender - CAA

Aprender a aprender implica a conciencia, xestión e control das propias capacidades e coñecementos dende un sentimento de competencia e eficacia persoal, e inclúe tanto o pensamento estratéxico, como a capacidade de cooperar, de autoavaliarse, e o manexo eficiente dun conxunto de recursos e técnicas de traballo intelectual, todo o cal desenvólvese a través de experiencias de aprendizaxe conscientes e gratificantes, tanto individuais como colectivas.

Esta competencia inclúe unha serie de destrezas que requiren a reflexión a toma de conciencia dos propios procesos de aprendizaxe. Así, os procesos de coñecemento convértense en obxecto do coñecemento e, ademais, hai que aprender a executalos adecuadamente.

Aprender a aprender inclúe coñecementos sobre os procesos mentais implicados na aprendizaxe (como se aprende). Ademais, esta competencia incorpora o coñecemento que posúe o estudante sobre o seu propio proceso de aprendizaxe que se desenvolve en tres dimensións:

- O coñecemento que ten sobre o que sabe e descoñece, o que é capaz de aprender, o que lle interesa, etcétera.
- O coñecemento da disciplina na que se localiza a tarefa de aprendizaxe y o coñecemento do contido concreto e das demandas da tarefa mesma.
- O coñecemento sobre as distintas estratexias posibles para afrontar a tarefa.

Respecto ás actitudes e valores, a motivación e a confianza son cruciais para a adquisición de esta competencia. Ambas se potencian desde a proposta de metas realistas a corto, medio e longo prazo.

Aplicamos a nosa materia para obter a citada competencia nos seguintes aspectos:

- Interacción constante entre pasado e presente.
- Desenvolvemento da capacidade de comprensión, expresión, razoamento, atención e concentración.
- Desenvolvendo a memoria, coa retención de conceptos e a práctica, con exercicios sobre eles.
- Exercitando a análise e dedución.

- Elaboración e interpretación de apuntes, táboas, esquemas, resumos...
- Interpretación e redacción de textos.
- Traballo tanto individual como en equipo.
- Capacidade para autoavaliarse.

A cultura clásica, é un medio de representación do mundo e está na base do pensamento e do coñecemento occidental. O acceso ao saber clásico e á construción de coñecementos mediante as linguas descendentes do latín e o grego, relacionase directamente coa competencia básica de *aprender a aprender*. Os contidos recollen un conxunto de saberes conceptuais e conectan con diversos estándares avaliábeis (capacidade para analizar, contrastar, ampliar e comparar información) que se adquiren en relación coas actividades de comprensión e composición de textos artísticos e informativos, e que se utilizan para aprender a aprender. Tamén é moi interesante o coñecemento básico de tendencias da filosofía grega, claramente relacionada coa interpretación do mundo e coa propia aprendizaxe (lembremos a Sócrates, os sofistas, os cínicos... e as súas teorías sobre o coñecemento e a aprendizaxe humana.)

7. Sentido da iniciativa e espírito emprendedor - CSIE

A autonomía e a iniciativa persoal supoñen ser capaz de imaxinar, emprender, e avaliar accións ou proxectos individuais ou colectivos con creatividade, confianza, responsabilidade e sentido crítico. Require capacidade de análise, planificación, organización, xestión e toma de decisións. Ademais supón a habilidade para traballar tanto individualmente como en equipo, o pensamento crítico e a resolución de problemas. Implica tamén o autocoñecemento e a predisposición a actuar de maneira creadora e imaxinativa, esforzo e determinación á hora de cumprir obxectivos.

Aplicamos a nosa materia para obter a citada competencia nos seguintes aspectos:

- Fomento da conciencia histórica, e do análise crítico do mundo clásico e do actual.
- Elaboración de hipóteses para explicar fenómenos.
- Busca de elementos clásicos que perduran no mundo actual.
- Expresión da opinión sobre comportamentos doutras sociedades e da propia.
- Exercitando o esforzo e a constancia para realizar o traballo.
- Traballando de xeito individual e en equipo ó facer presentacións, redaccións e comentarios.
- Desenvolvemento da capacidade creadora na invención de textos imaxinativos.
- Demostrando determinación á hora de acadar os obxectivos esixidos.
- Demostrando respecto cara a materia, o profesor e os compañeiros.

Aprender a usar a lingua é tamén aprender a analizar e resolver problemas, trazar plans e emprender procesos de decisión, xa que unha das funcións da linguaxe é regular e orientar a nosa propia actividade. Por elo, a adquisición de habilidades culturais contribúe a progresar na *iniciativa persoal e na regulación da propia actividade con progresiva autonomía*.

Ademais do xa exposto, esta materia desenvolve as distintas competencias mediante:

- A comprensión de textos e conceptos novos e a necesidade de expresalos de xeito ordenado, esixe a lectura comprensiva e a capacidade de expresión verbal.
- O contacto con culturas e valores diferentes permite a comparación e relativización dos propios valores e desenvolve o espírito crítico.
- Á vez permite ó alumnado comparar e recoñecer o grande legado que o mundo clásico deixou na nosa cultura e nas nosas linguas.
- Facilita de xeito extraordinario a adquisición de vocabulario, dado que no grego e no latín está a base do vocabulario castelán e galego. Tamén permite a interiorización de estruturas lingüísticas.
- A competencia cultural e artística exercítase no contacto coa mitoloxía e a literatura grecolatina, que implica interesantes exercicios de análises literarias. Tamén se exercita coas demais artes do mundo clásico: pintura, escultura, arquitectura. Así, a materia desenvolve o sentido da estética e

a sensibilidade.

- A adquisición de competencia social xurde do coñecemento das institucións gregas e latinas como base das nosas e como referente da organización social e participación cidadá.
- O coñecemento das desigualdades sociais e sexuais no mundo clásico favorece a comparación co actual e a reacción crítica ante a discriminación.
- O estudo de elementos da lingua grega e latina desenvolve a reflexión, memorización e o rigor lóxico e a competencia lingüística.
- Tamén favorece as destrezas que axudan á busca de información sobre aspectos pouco coñecidos polo alumnado usando diferentes fontes e soportes para expresala.

3 OBXECTIVOS

3.1 Obxectivos xerais da etapa: secundaria obrigatoria

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexos, e iniciarse no coñecemento, a lectura e estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e as dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes a cultura e sociedade galega ou a outras culturas do mundo.

k) Coñecer o corpo humano e o seu funcionamento, aceptar o propio e das outras persoas, aprender a coidalo, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporal e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer el desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo a súa conservación e mellora.

l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

m) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural e histórico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo interese e respecto cara o exercicio deste dereito.

n) Coñecer e valorar a importancia do uso do noso idioma como elemento fundamental para a mantenza da nosa identidade e como medio de expresión e relación interpersoal.

3.2 Obxectivos específicos de cultura clásica

- Coñecer e identificar os principais deuses, heroes, humanos e monstros da mitoloxía grega e a súa presenza na nosa cultura: vocabulario, obras artísticas, valores...

- Valorar a mitoloxía e identificar a simboloxía dos mitos grecolatinos, o seu significado profundo, máis aló da simple anécdota, e o seu influxo na nosa cultura.

- Coñecer os principais xéneros literarios grecolatinos e os seus autores máis representativos, analizando os seus textos e véndoos como base da nosa literatura, como fonte de coñecemento e pracer.

- Coñecer a xeografía, os principais acontecementos e personaxes históricos de Grecia e Roma, e establecer relacións coa nosa propia historia.

- Coñecer e analizar a vida cotiá grega e a romana, buscando similitudes e diferenzas coa nosa, atendendo a:

- o A cultura e o ocio: diversións, teatro, deporte, espectáculos, praceres...
- o A formación intelectual: aprendizaxe, filosofía, arte, ciencia, técnica...

- A organización social: política, cidades, vivenda, familia, clases sociais, situación das mulleres...
- Valorar as principais manifestacións grecolatinas e a súa influencia na nosa cultura
- Valorar a propia cultura e a súa relación de continuidade coa do mundo clásico.
- Entender o grego e o latín como linguas base da nosa, apreciar a grande fonte de vocabulario que supoñen para nós, e as habilidades lóxicas e memorísticas que se exercitan no seu estudo.
- Coñecer as distintas familias lingüísticas e a orixe das linguas romances.
- Analizar de xeito simple e resumido os principais trazos do latín.
- Coñecer de xeito resumido algúns trazos do grego.
 - Identificar o vocabulario grego e latino no castelán e no galego: prefixos e sufixos, termos da mitoloxía en expresións cotiás, orixe clásico do vocabulario no mundo da medicina, o dereito, a política, a ciencia...
 - Coñecer o alfabeto grego e o latino.
- Mostrar respecto pola materia e aprender a valorala como fonte de coñecemento, alleo e propio, de pracer e reflexión, superando os prexuízos e a obsesión de practicismo inmediato do mundo actual.
- Demostrar interese, esforzo continuado na materia e comportamento correcto asumindo as normas e amosando respecto polo profesor/a e o alumnado.

4 RELACIÓN DOS ESTÁNDARES AVALIABLES DE APRENDIZAXE COAS COMPETENCIAS CLAVE, CONTIDOS, OBXECTIVOS, CRITERIOS MÍNIMOS DE AVALIACIÓN, TEMAS TRANSVERSAIS E TEMPORALIZACIÓN
(concreción en táboas e secuenciación)

A continuación relacionamos os diversos elementos en táboas: os obxectivos, contidos e estándares de aprendizaxe, coas súas correspondentes competencias clave. Especificamos o grao mínimo de consecución de cada estándar, criterios e procedementos de avaliación e o seu peso na cualificación.

Organizámolos por bloques e distribuímolos nas tres avaliacións en unidades didácticas, de xeito que todos os bloques sexan tratados en cada unha das avaliacións.

1ª AVALIACIÓN

obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares aprendizaxe Básicos (B) Non básicos (NB)	Comp clave	Grao mínimo consecución	Peso cualific	Puntuac por bloques	Procedementos avaliación e baremo	Elementos transversais	Bloque e Tema, peso cualif.
b	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. As cosmogonías. O panteón grego e romano. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Coñecer as cosmogonías (orixes míticas do mundo) e os principais deuses da mitoloxía grecolatina. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.1.1. Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia, explicando a súa xenealoxía e establecendo as relacións entre os diferentes deuses. (B) 	CD CCEC CCL	<ul style="list-style-type: none"> - Coñece e explica de xeito sinxelo o concepto de mito e as diversas cosmogonías. - Identifica os principais desuses e deusas grecolatinos, cos seus trazos e relacións 	15%	25%	<ul style="list-style-type: none"> Exercicios escritos. 20% - Proba escrita 80% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos - Educ. para o lecer -Educ. sensibilidade artística 	B3 <u>MITOLOXÍA</u>
l ñ	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Relixión grega. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Coñecer e comparar as características da relixiosidade e da relixión grega coas actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.3.1. Enumera e explica as principais características da relixión grega, póndoas en relación con outros aspectos básicos da cultura helénica e establecendo comparacións con manifestacións relixiosas propias doutras culturas. (B) 	CSC CMCCT CCEC	<ul style="list-style-type: none"> -Identifica e diferencia os principais trazos da relixión grega. - Compara as súas manifestacións (conceptos, rituais) cás doutras relixións. - Interpreta símbolos e expresións de orixe mitolóxica. 	10%		<ul style="list-style-type: none"> - Intervencións orais 10% - Exercicios escritos. 20% - Proba escrita 70% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Comunic. Audiovisual. - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos -Educ. para o lecer -Educ. sensibilidade artística 	
e	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Historia da escritura. Signos e materiais. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Coñecer a existencia de diversos tipos de escritura, distinguiilos e comprender as súas funcións. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.1.1. Recoñece tipos de escritura, clasifícaos consonte súa natureza e a súa función, e describe os trazos que os distinguen. (NB) 	CD CCEC CCL	<ul style="list-style-type: none"> - Identifica e diferencia tipos de escritura cos seus trazos básicos. 	2%	35%	<ul style="list-style-type: none"> Exercicios escritos. 20% - Proba escrita 80% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Comunic. Audiovisual. 	B6 LINGUA E LITERAT.
e	<ul style="list-style-type: none"> B6.2. Orixe do alfabeto. O alfabeto grego e o alfabeto romano. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.2. Coñecer a orixe do alfabeto e distinguir os tipos de alfabetos usados na actualidade. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.2.1. Nomea e describe os trazos principais dos alfabetos máis utilizados no mundo occidental, diferenciándoos doutros tipos de escrituras, e explica a súa orixe. (NB) 	CAA CCEC CCL	<ul style="list-style-type: none"> -Identifica tipos de alfabetos cos seus trazos básicos e explica a súa orixe. 	2%		<ul style="list-style-type: none"> - Exercicios escritos. 20% - Proba escrita 80% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Comunic. Audiovisual. 	
f		<ul style="list-style-type: none"> B6.3. Recoñecer a presenza de elementos dos alfabetos grego e 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.3.1. Explica a influencia dos alfabetos grego e latino na formación dos alfabetos actuais, e sinala nestes 	CD CMCCT CCEC	<ul style="list-style-type: none"> - Escribe e le as letras do alfabeto grego. - Describe trazos do alfabeto latino 	2%		<ul style="list-style-type: none"> - Exercicios escritos. 20% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. 	

		latino nos alfabetos actuais.	últimos a presenza de determinados elementos tomados dos primeiros. (NB)	CCL				- Proba escrita 80%		
f ñ o	<ul style="list-style-type: none"> B6.3. As linguas do mundo. O indoeuropeo e as súas familias lingüísticas. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.4. Coñecer a orixe común das linguas indoeuropeas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.4.1. Enumera e localiza nun mapa as principais ramas da familia das linguas indoeuropeas, sinalando os idiomas modernos que se derivan de cada unha e os aspectos lingüísticos que evidencian o seu parentesco. (NB) 	CMCCT CD CSC	<ul style="list-style-type: none"> - Esquematiza as familias de linguas indoeuropeas e sinala os idiomas modernos que derivan delas. - Localiza esas linguas en mapas. 	2%		-Mapas 30%	<ul style="list-style-type: none"> - Comprensión lectora -Expres. oral e escrita. -Comunic. Audiovisual. 	B6 LINGUA E LITERAT.
			<ul style="list-style-type: none"> CCB6.4.2.Describe a evolución das linguas romances a partir do latín como un proceso histórico, explicando e ilustrando con exemplos os elementos que evidencian do xeito máis visible a súa orixe común e o parentesco existente entre elas. (B) 	CCL CCEC	<ul style="list-style-type: none"> - Sinala etapas básicas da evolución das linguas romances. - Sinala trazos básicos que exemplifican a orixe común desas linguas. 	2%	- Exercicios escritos. 20%	- Comprensión lectora		
l ñ o	<ul style="list-style-type: none"> B6.4. As linguas romances. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.5. Identificar as linguas europeas romances e non romances, e localizalas nun mapa. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.5.1. Identifica as linguas que se falan en Europa e en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan. (B) 	CSC CD CCL CCA	<ul style="list-style-type: none"> - Diferencia en Europa e España linguas romances e non romances, mediante esquemas e mapas. 	2%		- Mapas 30%	<ul style="list-style-type: none"> - Comprensión lectora -Expres. oral e escrita. -Comunic. Audiovisual. - Educ. moral e cívica. 	TEMA 2 35%
							- Exercicios escritos. 20%	- Educ. moral e cívica.		
l	<ul style="list-style-type: none"> B6.10. Xéneros literarios grecolatinos I, autores e obras principais. <p><u>Estudo da Épica grega</u> (Homero: A Iliada e a Odisea) e latina (Virxilio: A Eneida)</p>	<ul style="list-style-type: none"> B6.11. Coñecer as principais características dos xéneros literarios grecolatinos e a súa influencia na literatura posterior. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.11.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios grecolatinos e recoñece a súa influencia na literatura posterior. (B) 	CCEC CCL CCA	<ul style="list-style-type: none"> - Coñece e diferencia os principais xéneros literarios gregos. - Sinala de xeito básico influencias da Iliada, A Odisea e a Eneida na literatura posterior 	10%		- Exercicios teóricos e de textos en clase 20%	<ul style="list-style-type: none"> - Comprensión lectora -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos -Educ. para o lecer -Ed. sensibilidade artística 	
			<ul style="list-style-type: none"> CCB6.12.1. Nomea aos autores máis representativos da literatura grecolatina, encádraos no seu período histórico e cita as súas obras máis coñecidas. (B) (Centrándose na épica nesta avaliación) 	CCEC CCL	<ul style="list-style-type: none"> - Coñece as principais características das obras de Homero e Virxilio. - Analiza de xeito básico, textos destas obras. 	13%	- Exercicios teóricos e interpretación de textos en clase 20%	-Comprensión lectora		
l		<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Coñecer as características 	<ul style="list-style-type: none"> CCB4.1.1. Recoñece os trazos básicos da arte clásica nas 	CD	<ul style="list-style-type: none"> - Recoñece trazos básicos da arte clásica en 			Exercicios orais a partir de imaxes.	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. 	

b	<ul style="list-style-type: none"> 4.1. Fundamentos da arte clásica. 	fundamentais da arte clásica e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos.	manifestacións artísticas antigas e actuais.(B)	CCEC	obras concretas..	5%	15% s	100%	-Comunic. audiovisual. -Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos. -Educ. para o lecer -Ed. sensibilidade artística	B4 ARTE TEMA 3 15%
			<ul style="list-style-type: none"> CCB4.1.2. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles aspectos relacionados coa arte grecolatina, asociándoos a outras manifestacións culturais ou a fitos históricos.(NB) 	CMCCT CD CCEC	- Sitúa en eixes cronolóxicos aspectos básicos da arte grecolatina relacionandoos cos doutras culturas.	2%		- Exercicios escritos e orais. 100%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Comunic. audiovisual. -Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos. -Educ. para o lecer -Ed. sensibilidade artística	
l	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Arquitectura en Grecia e Roma: tipos de edificios e ordes arquitectónicas. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Identificar as características máis salientables da arquitectura grecorromana en relación cos edificios máis singulares. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB4.2.1. Recoñece as características esenciais das arquitecturas grega e romana, identificando en imaxes a orde arquitectónica á que pertencen distintos monumentos, para razoar a súa resposta. (NB) 	CCEC CMCCT CD	- Identifica imaxes como pertencentes a obras arquitectónicas gregas ou latinas. Menciona os os trazos básicos que permiten identificalas.	2%		- Exercicios orais. 50% - Proba escrita 50%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Comunic. audiovisual. -Ed. sensibilidade artística	
l	<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Escultura en Grecia e Roma: etapas, estilos e temáticas. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Coñecer as manifestacións escultóricas da arte grega e romana ao longo da Antigüidade e identificar a súa temática. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB4.3.1. Recoñece esculturas gregas e romanas en imaxes, encádraas nun período histórico e identifica nelas motivos mitolóxicos, históricos ou culturais. (B) 	CCEC CMCCT CD	- Recoñece esculturas gregas ou romanas famosas, asociándoas ó seu período histórico e explicando os elementos mitolóxicos ou culturais que representan.	4%		- Exercicios orais 30% - <u>Traballo en grupo con exposición.</u> 40% - Proba escrita 30%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Comunic. audiovisual. -Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos. -Educ. para o lecer -Ed. sensibilidade artística	
l ñ	<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Enxeñería romana: obras públicas e urbanismo. Vías romanas. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Coñecer as creacións urbanísticas romanas, así como a súa rede viaria. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB4.4.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores. (NB) 	CSC CMCCT CD CCEC	- Explica as características básicas e a función das principais obras públicas romanas.	2%	- Exercicios escritos 20% - <u>Traballo en grupo con exposición oral</u> 40% Proba escrita 40%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Comunic. audiovisual. -Educ. moral e cívica. -Ed. sensibilidade artística		

	<ul style="list-style-type: none"> 5.1. Organización política en Grecia.. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Coñecer as características das principais formas de organización política presentes no mundo clásico, e establecer semellanzas e diferenzas entre elas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.1.1. Nomea os principais sistemas políticos da antigüidade clásica e describe, dentro de cada un, a forma de distribución e o exercicio do poder, as institucións, o papel que estas desempeñan e os mecanismos de participación política. (B) 	CSC CCL	- Diferencia os tipos de sistemas políticos e coñece basicamente as súas institucións e funcionamento, centrándose nos sistemas do mundo grego.	3%	25%	- Exercicios escritos 20%	- Proba escrita 80%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos.	B5 SOCIEDADE E VIDA COTIÁ TEMA 4 25%
g h ñ	<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Sociedade en Grecia: clases sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Coñecer as características e a evolución das clases sociais en Grecia. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.2.1. Describe a organización da sociedade grega, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos da época e comparándoos cos actuais.(B) 	CSIEE CSC CCL	- Diferencia basicamente na sociedade grega as clases sociais, as súas principais características e as relacións entre elas.	3%		- Exercicios escritos 20%	- Proba escrita 80%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos. -Educ. para a paz	
			<ul style="list-style-type: none"> CCB5.2.2. Describe as principais características e a evolución dos grupos que compoñen as sociedades grega. (B) 	CCL CSC CCL	- Describe como evolucionan esas clases sociais na sociedade grega, co paso do tempo.	2%		Exercicios escritos 20%	- Proba escrita 80%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos. -Educ. para a paz	
c ñ	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. A familia en Grecia. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Coñecer a composición da familia e os papeis asignados aos seus membros. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, identificando e explicando a través deles estereotipos culturais e comparándoos cos actuais.(B) 	CSC CCL	- Identifica os compoñentes da familia grega e os papeis que desempeñaban na antigüidade. Compara eses papeis cos desempeñados na actualidade.	3%		- Exercicios escritos 20%	- Proba escrita 80%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos. -Educ. para a paz	
m	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Vida cotiá en Grecia: vivenda, hixiene, alimentación, vestimenta e traballo. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Coñecer os trazos máis salientables da vida cotiá en Grecia. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.4.1. Identifica e describe os tipos de vivenda, o modo de alimentación, os hábitos de hixiene e a vestimenta en Grecia.(B) 	CD CAA CSC CMCCT CCL	- Identifica e describe basicamente as cidades, edificacións públicas, a casa e os costumes (alimentación, hixiene e vestido) no mundo grego.	4%	-Exercicios escritos 20%	- Proba escrita 80	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Comunic. audiovisual. -Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos. -Educ. para o lecer -Ed. para a saúde e a sexualidade.		
			<ul style="list-style-type: none"> CCB5.4.2. Identifica e describe formas de traballo e relacións cos coñecementos científicos e técnicos da época, e explica a súa influencia no progreso da cultura occidental. (B) 	CAA CMCCT CSC CCL	- Coñece as formas de traballo no mundo grego: os trazos tanto dos traballos intelectuais como os manuais. Tamén diferencia os artísticos, culturais, científicos, técnicos e políticos. Explica a súa influencia	3%	-Exercicios escritos 20%	- Proba escrita 80	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Comunic. audiovisual. -Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos.		

					na nosa cultura.				
d	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Espectáculos públicos en Grecia. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Identificar as principais formas de lecer da antigüidade. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.5.1. Describe as principais formas de lecer das sociedades grega, analizando a súa finalidade, os grupos aos que van dirixidas e a súa función no desenvolvemento da identidade social. (B) 	CSIEE CAA CSC CCL	<ul style="list-style-type: none"> - Coñece as principais formas de lecer do mundo grego: espectáculos (teatro) probas deportivas, festas, sabe como se desenvolvían e a quen ían dirixidas. 	4%		<ul style="list-style-type: none"> Exercicios escritos 20% - Proba escrita 80 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Comunic. audiovisual. -Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos. -Educ. para o lecer -Ed. sensibilidade artística - Educ. para saúde e sexualidade
ñ	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Os espectáculos públicos en Grecia.. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.6. Relacionar e establecer semellanzas e diferenzas entre as manifestacións deportivas da Grecia Clásica e as actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.6.1. Explica a orixe e a natureza dos Xogos Olímpicos, comparándoos e destacando a súa importancia con respecto a outras festividades deste tipo existentes na época, e comenta o seu mantemento no mundo moderno, establecendo semellanzas e diferenzas entre os valores culturais aos que se asocian en cada caso. (B) 	CD CAA CSC CCL	<ul style="list-style-type: none"> - Coñece o significado do deporte en Grecia (ritual relixioso, preparación para a guerra, lecer, coidado do corpo) - Distingue os tipos de xogos deportivos con especial atencións ós Xogos Olímpicos , explicando ás súas características básicas e principais probas. Establece semellanzas e diferenzas cos Xogos Olímpicos actuais. 	3%		<ul style="list-style-type: none"> Exercicios escritos 20% - <u>Traballo en grupo</u> 30% - Proba escrita 50% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Comunic. audiovisual. -Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos. -Educ. para o lecer -Ed para a saúde

2ª AVALIACIÓN

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares aprendizaxe Básicos (B) Non básicos (NB)	Comp clave	Grao mínimo consecución	Peso cualific	Puntuac por bloques	Procedementos avaliación e baremo	Elementos transversais	Bloque e Tema
e a b ñ	B3.2. Mitos grecolatinos. Os heroes e heroínas	B3.2. Coñecer os mitos e os heroes grecolatinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.2.1. Identifica dentro do imaxinario mítico deuses, semideuses e heroes, e explica os principais aspectos que os diferencian.(B) 	CCEC CD CCL	- Nomea e diferencia os principais heroes, heroínas e semideuses cos seus trazos.	10%	25%	- Exercicios escritos. 20% - Proba escrita 80%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita.- - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos - Educ. para o lecer -Educ. sensibilidade artística	B 3 MITOLOXÍA TEMA 5 25%
	B3.2. Mitos grecolatinos. Os heroes e heroínas	B3.2. Coñecer os mitos e os heroes grecolatinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.2.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa. (B) 	CAA CSC CCEC CD	- Compara mitos grecolatinos cos de outras culturas. - Distingue o seu reflexo na relixión e na literatura. -Interpreta símbolos e expresións de orixe mitolóxica.	5%		- Exercicios escritos. 20% - <u>Traballo en grupo</u> 30% - Proba escrita 50%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita.- - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos - Educ. para o lecer -Educ. sensibilidade artística	
	B3.2. Mitos grecolatinos. Os heroes e heroínas	B3.2. Coñecer os mitos e os heroes grecolatinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.2.3. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno e sinalando as principais semellanzas e diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos, asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época. (B) 	CCEC CMCCT CD CSC	- Sinala os principais trazos do heroe e da heroína clásicos. -Establece semellanzas e diferenzas básicas entre esa visión grecolatina e a de diversas culturas e épocas.	5%		- Exercicios escritos. 20% - <u>Traballo en grupo</u> 30% Proba escrita 50%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita.- - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos - Educ. para o lecer	
	B3.2. Mitos grecolatinos. Os heroes e heroínas	B3.2. Coñecer os mitos e os heroes grecolatinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.2.4. Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai destas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina. (B) 	CCEC CD	- Recoñece referencias sinxelas a elementos e personaxes mitolóxicos nas artes plásticas (pintura, escultura) tamén na literatura e no cine. - Analiza esas manifestacións artísticas aplicando os seus	5%		Exercicios escritos. 30% Intervencións orais 20% - Proba escrita 50%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita.- - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos - Educ. para o lecer -Educ. sensibilidade artística	

					coñecementos de mitoloxía grecolatina				
ñ o	<ul style="list-style-type: none"> B6.5. Composición e derivación culta de orixe grega e latina. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.6. Identificar a orixe grecolatina do léxico das linguas de España e doutras linguas modernas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.6.1. Recoñece e explica o significado dalgúns dos helenismos e latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España e doutras linguas modernas, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.(B) 	CCL CCA	- Recoñece e explica o significado de cultismos: latinismos e helenismos.	2%	30%	- Exercicios escritos. 20%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita.
			<ul style="list-style-type: none"> CCB6.6.2. Explica o significado de palabras a partir da súa descomposición e da análise etimolóxica das súas partes. (B) 	CCL CCA	- Deduce o significado de palabras a partir dos seus prefixos, sufixos ou radicais gregos e latinos.	3%		- Exercicios escritos. 20%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita.
e ñ o	<ul style="list-style-type: none"> B6.6. Latinismos, palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.7. Distinguir e identificar latinismos, cultismos, semicultismos e termos patrimoniais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.7.1. Identifica e diferencia con seguridade cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, en relación co termo de orixe sen, necesidade de consultar dicionarios nin outras fontes de información. (NB) 	<ul style="list-style-type: none"> CCA CCL 	- Identifica e deduce cultismos, semicultismos e termos patrimoniais en exercicios sinxelos, observando o termo de orixe.	2%		- Exercicios escritos. 20%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita.
			<ul style="list-style-type: none"> CCB6.7.2. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual (B). 	<ul style="list-style-type: none"> CD CCL 	- Explica e utiliza correctamente locucións latinas de uso frecuente nas nosas linguas	3%		- Exercicios escritos. 20%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita.
I	<ul style="list-style-type: none"> B6.10. Xéneros literarios grecolatinos II, autores e obras principais. <u>Estudo do teatro grego:</u> Traxedia e comedia. <u>Estudo do teatro latino:</u> Comedia 	<ul style="list-style-type: none"> B6.11. Coñecer as principais características dos xéneros literarios grecolatinos e a súa influencia na literatura posterior. Coñecer os elementos, básicos do teatro grecolatino 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.11.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios grecolatinos e recoñece a súa influencia na literatura posterior. (B) (Atención especial nesta avaliación ó teatro) 	CCEC CCL CCA	<ul style="list-style-type: none"> - Coñece os principais trazos do teatro grego e latino e establece comparacións básicas co teatro posterior - Sinala de xeito básico influencias do teatro grego na literatura posterior. - Coñece ós principais representante do teatro latino: Plauto e Terencio e comprende textos das súas obras. 	20%	- Exercicios teóricos e de textos en clase 20%	- Comprensión lectora -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos -Educ. para o lecer - Ed. audiovisual -Ed. sensibilidade artística	
B6 LINGUA E LITERATURA TEMA 6 30%									

f o	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Marco xeográfico da civilización grega. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Localizar nun mapa fitos xeográficos e enclaves concretos relevantes para o coñecemento das civilizacións grega. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico en que se sitúan en distintos períodos a civilización grega, delimitando o seu ámbito de influencia, establecendo conexións con outras culturas próximas e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica. (B) 	CMCCT CD CAA	- Sinala nun mapa mudo, rexións, illas e as principais cidades da Grecia Clásica	5%	20%	- Mapas feitos en clase. 30%	-Comprensión lectora -Expres. oral e escrita. -Ed. audiovisual
f o		<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Describir os marcos xeográficos en que se desenvolve a civilizacións grega ao longo da súa historia. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB1.2.1. Enumera aspectos do marco xeográfico que poden ser considerados determinantes no desenvolvemento da civilización grega, e achega exemplos para ilustrar e xustificar as súas formulacións. (NB) 	CSC CD CAA	- Esquematiza os principais aspectos xeográficos da civilización grega: extensión, colonias, clima, produción e accidentes xeográficos	3%		- Esquemas en clase 30%	- Comprensión lectora - Expres. oral e escrita. - Ed. audiovisual
f e g ñ	B2.1. Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico.	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Coñecer as principais características de cada período da historia de Grecia e Roma, e saber situar nun eixe cronolóxico feitos históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB2.2.1. Distingue con precisión as etapas da historia de Grecia, nomeando e situando no tempo os principais fitos asociados a cada unha delas. (B) 	CSIEE CMCCT CD CSC	- Coñece e describe de xeito sinxelo, feitos históricos da civilización grega, situándoos no seu contexto e período. - Coñece ós principais protagonistas deses feitos.	5%		- Exercicios con preguntas e textos. 30%	- Comprensión lectora -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos
			<ul style="list-style-type: none"> CCB2.2.2. Explica o proceso de transición que se produce entre as etapas da historia de Grecia, describindo as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras (B) 	CMCCT CAA CSC	- Explica de xeito sinxelo as circunstancias que provocan o paso dunhas etapas históricas a outras	3%		Exercicios escritos. 20%	- Comprensión lectora -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos
			<ul style="list-style-type: none"> CCB2.2.3. Elabora eixes cronolóxicos en que se representen fitos históricos salientables, consultando ou non fontes de información. (NB) 	CD CMCCT CSC	- Sitúa en eixos cronolóxicos os principais feitos e figuras históricas da historia de Grecia	2%	Exercicios escritos. 20%	- Comprensión lectora -Expres. oral e escrita. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos - Ed. audiovisual	
			<ul style="list-style-type: none"> CCB2.2.4. Sitúa dentro dun eixe cronolóxico o marco histórico en que se desenvolve a civilizacións grega, sinalando períodos e identificando en 	CMCCT CD CSC	- Conecta a civilización grega con outras mediante asociacións e comparacións históricas	2%	Exercicios escritos. 20%	- Comprensión lectora -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz.	

B1 e B2

XEOGRAFÍA
E
HISTORIA

TEMA 7

20%

			cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións.(NB)		básicas.			escrita. 80%	-Ed. igualdade sexos -Educ. para o lecer - Ed. audiovisual -Ed. sensibilidade artística	
a	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Organización política en Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Coñecer as características das principais formas de organización política presentes no mundo clásico, e establecer semellanzas e diferenzas entre elas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.1.1. Nomea os principais sistemas políticos da antigüidade clásica e describe, dentro de cada un, a forma de distribución e o exercicio do poder, as institucións, o papel que estas desempeñan e os mecanismos de participación política. (B) 	CSC CCL	- Diferencia os tipos de sistemas políticos e coñece basicamente as súas institucións e funcionamento, centrándose nos sistemas do mundo romano.	4%	25%	- Exercicios escritos 20% - Proba escrita 80%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos.	B5 SOCIEDADE E VIDA COTIÁ TEMA 8 25%
	<ul style="list-style-type: none"> Sociedade en Roma: clases sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Coñecer as características e a evolución das clases sociais en Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.2.1. Describe a organización da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos da época e comparándoos cos actuais. (B) 	CSIEE CSC CCL	- Diferencia basicamente na sociedade romana as clases sociais, as súas principais características e as relacións entre elas.	4%		- Exercicios escritos 20% - Proba escrita 80%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos. - Ed para a paz	
			<ul style="list-style-type: none"> CCB5.2.2. Describe as principais características e a evolución dos grupos que compoñen a sociedade romana. (B) 	CCL CSC CCL	- Describe como evolucionan esas clases sociais na sociedade romana, co paso do tempo.	3%		Exercicios escritos 20% - Proba escrita 80%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos. - Ed para a paz	
c ñ	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. A familia en Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Coñecer a composición da familia e os papeis asignados aos seus membros. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, identificando e explicando a través deles estereotipos culturais e comparándoos cos actuais. (B) 	CSC CCL	- Identifica os compoñentes da familia romana e os papeis que desempeñaban na antigüidade. Compara eses papeis cos desempeñados na actualidade.	3%		- Exercicios escritos 20% - Proba escrita 80%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos. - Ed para a paz	
m	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Vida cotiá en Roma: vivenda, hixiene, alimentación, vestimenta e traballo. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Coñecer os trazos máis salientables da vida cotiá en Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.4.1. Identifica e describe os tipos de vivenda, o modo de alimentación, os hábitos de hixiene e a vestimenta en Roma. (B) 	CD CAA CSC CMCCT CCL	- Identifica e describe basicamente as cidades, edificacións públicas, a casa e os costumes (alimentación, hixiene e vestido) no mundo romano.	3%		-Exercicios escritos 20% - Proba escrita 80	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos. - Ed para a paz - Ed para a saúde e sexualidade - Ed audiovisual	

			<ul style="list-style-type: none"> CCB5.4.2. Identifica e describe formas de traballo e relacións cos coñecementos científicos e técnicos da época, e explica a súa influencia no progreso da cultura occidental. (NB) 	CAA CMCCT CSC CCL	- Coñece as formas de traballo no mundo romano: os trazos tanto dos traballos intelectuais como os manuais. Tamén diferencia os artísticos, culturais, científicos, técnicos e políticos. Explica a súa influencia na nosa cultura.	4%		-Exercicios escritos 20% - Proba escrita 80	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos	B5 SOCIEDADE E VIDA COTIÁ
d ñ	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Espectáculos públicos en Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Identificar as principais formas de lecer da antigüidade. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.5.1. Describe as principais formas de lecer da sociedade romana, analizando a súa finalidade, os grupos aos que van dirixidas e a súa función no desenvolvemento da identidade social. (B) 	CSIEE CAA CSC CCL	- Coñece as principais formas de lecer do mundo romano: espectáculos (teatro, circo...) probas deportivas, festas, banquetes, termas. Sabe como se desenvolvían e a quen ían dirixidas.	4%		Exercicios escritos 20% - Proba escrita 80	- Comprensión lectora -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos -Educ. para o lecer - Ed. audiovisual -Ed. sensibilidade artística	TEMA 8 25%

3ª AVALIACIÓN

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares aprendizaxe Básicos (B) Non básicos (NB)	Comp clave	Grao mínimo consecución	Peso cualific	Puntuac por bloques	Procedementos avaliación e baremo	Elementos transversais	Bloque e Tema
e a b ñ	B3.2. Mitos grecolatinos. Os humanos, monstros, híbridos e animais mitolóxicos	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Coñecer os mitos de humanos e monstros grecolatinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os antigos e os actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.2.1. Identifica dentro do imaxinario mítico humanos, animais e monstros e explica os principais aspectos que os diferencian. (B) 	CCEC CD CCL	- Nomea e diferencia os principais humanos, animais e monstros cos seus trazos.	10%	30%	Exercicios escritos. 20% - Proba escrita 80%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Ed. igualdade sexos - Ed audiovisual -Educ. sensibilidade artística	B3 MITOLOXÍA
			<ul style="list-style-type: none"> CCB3.2.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa. (B) 	CAA CSC CCEC CD	- Compara eses mitos grecolatinos cos de outras culturas. - Distingue o seu reflexo na relixión e na literatura	5%		- Exercicios escritos. 20% - Proba escrita 80%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos -Educ. sensibilidade artística	TEMA 9 30%
			<ul style="list-style-type: none"> CCB3.2.3. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do humano e os monstros na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno e sinalando as principais semellanzas e diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos, asociándoos a outros trazos culturais propios de cada época. (B) 	CCEC CMCCT CD CSC	- Sinala os principais trazos de certos humanos e monstros clásicos. -Establece semellanzas e diferenzas básicas entre esa visión grecolatina e a de diversas culturas e épocas. - Interpreta símbolos e expresións de orixe mitolóxica.	5%		- Exercicios escritos. 20% - Proba escrita 80%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos -Educ. audiovisual -Educ. sensibilidade artística	
			<ul style="list-style-type: none"> CCB3.2.4. Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai destas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina. (B) 	CCEC CD	- Recoñece elementos deses personaxes mitolóxicos nas artes plásticas (pintura, escultura) tamén na literatura e no cine. - Analiza esas manifestacións artísticas aplicando os seus coñecementos de mitoloxía grecolatina	5%		Exercicios escritos. 30% Intervencións orais 30% - Proba escrita 40%	-Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos -Educ. audiovisual -Educ. sensibilidade artística	

B	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Relixión romana: culto público e privado. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Explicar os fundamentos da relixiosidade romana e distinguir a relixión oficial das manifestacións do culto privado. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.4.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, e explica os trazos que lles son propios. (NB) 	CSC CMCCT CCEC	<ul style="list-style-type: none"> -Identifica e diferencia os principais trazos da relixión romana,. - Explica a asimilación dos deuses e deusas gregos e a creación dalgúns propios - Compara as súas manifestacións (conceptos, rituais) cás doutras relixións. 	5%		<ul style="list-style-type: none"> - Exercicios escritos. 20% -Intervencións orais 20% - Proba escrita 60% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Educ. moral e cívica 	
f l ñ o	<ul style="list-style-type: none"> B6.7. Principais regras de evolución fonética do latín ao galego e ao castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.8. Facer evolucións desde o latín ao galego e ao castelán, tendo en conta os fenómenos fonéticos. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.8.1. Explica os procesos de evolución dalgúns termos desde o étimo latino ata os seus respectivos derivados nas linguas romances, describindo algúns dos fenómenos fonéticos producidos e ilustrándoos con outros exemplos. (NB) 	CCL CCA	<ul style="list-style-type: none"> -Explica procesos de evolución sinxela en palabras, desde o latín, observando o resultado nas distintas linguas romances 	2%	30%	<ul style="list-style-type: none"> - Exercicios escritos. 20% -Intervencións orais 20% - Proba escrita 60% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. 	B6 LINGUA E LITERATURA
			<ul style="list-style-type: none"> CCB6.8.2. Realiza evolucións do latín ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución. (NB) 	CCA CCL	<ul style="list-style-type: none"> - Fai a evolución de termos sinxelos do latín ó galego e castelán, explicando algún cambio fonético producido 	2%		<ul style="list-style-type: none"> - Exercicios escritos. 20% -Intervencións orais 20% - Proba escrita 60% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. 	
f	<ul style="list-style-type: none"> B6.8. Léxico grecolatino na linguaxe científica e técnica. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.9. Coñecer e utilizar con propiedade terminoloxía científico-técnica de orixe grecolatina. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.9.1. Explica a partir da súa etimoloxía termos de orixe grecolatina propios da linguaxe científico-técnica e sabe usalos con propiedade. (B) 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCA 	<ul style="list-style-type: none"> - Explica termos grecolatinos do mundo da medicina, o dereito, a política e a ciencia. Aplica eses termos a frases e textos axeitados. 	4%		<ul style="list-style-type: none"> Exercicios teóricos e de textos en clase 20% - Proba escrita con preguntas e textos 80% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. -Ed moral e cívica 	TEMA 10 30%
	<ul style="list-style-type: none"> Presenza das linguas clásicas nas linguas modernas. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.10. Constatar o influxo das linguas clásicas en linguas non derivadas delas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.10.1. Demostra o influxo do latín e o grego sobre as linguas modernas servíndose de exemplos para ilustrar o mantemento nestas de elementos léxicos morfolóxicos e sintácticos herdados das primeiras. (B) 	CCL CCA	<ul style="list-style-type: none"> - Busca trazos evidentes do latín e o grego nas linguas romances, especialmente no galego e no castelán. 	2%		<ul style="list-style-type: none"> -Exercicios teóricos e de textos en clase 20% - Proba escrita con preguntas e textos 80% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora. -Expres. oral e escrita. 	

L	<ul style="list-style-type: none"> B6.10. Xéneros literarios grecolatinos III, autores e obras principais. <u>Estudo da lírica grega e latina</u> 	<ul style="list-style-type: none"> B6.11. Coñecer as principais características dos xéneros literarios grecolatinos e a súa influencia na literatura posterior. Coñecer os elementos, básicos da lírica grecolatina 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.11.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios grecolatinos e recoñece a súa influencia na literatura posterior. (B) (Atención especial nesta avaliación á lírica grega e latina) 	CCEC CCL CCA	<ul style="list-style-type: none"> - Coñece os principais trazos da lírica grega e latina e establece comparacións básicas coa posterior - Sinala de xeito básico influencias da lírica grega e latina na literatura posterior 	10%		<ul style="list-style-type: none"> - Exercicios teóricos e de textos en clase 20% - Proba escrita con preguntas e textos 80% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora -Expres. oral e escrita. - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos -Educ. para o lecer -Ed. sensibilidade artística 	<u>B6</u> LINGUA E LITERATURA TEMA 10 30%
		<ul style="list-style-type: none"> B6.12. Coñecer os fitos esenciais das literaturas grega e latina como base literaria da cultura europea e occidental. Centrándose na lírica grega e latina. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.12.1. Nomea aos autores máis representativos da literatura grecolatina, encádraos no seu período histórico e cita as súas obras máis coñecidas. (B) (Centrándose na lírica) 	CCEC CCL	<ul style="list-style-type: none"> - Coñece as principais características das obras de Safo e Arquíloco. Coñece as principais características das obras de Ovidio, Horacio, Marcial, Catulo. - Interpreta e analiza de xeito básico, textos das súas obras. 	10%		<ul style="list-style-type: none"> - Exercicios teóricos e interpretación de textos en clase 20% - Proba escrita con preguntas e textos 80% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora -Expres. oral e escrita - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos -Educ. para o lecer -Ed. sensibilidade artística 	
f	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Marco xeográfico da civilización romana 	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Localizar nun mapa fitos xeográficos e enclaves concretos relevantes para o coñecemento da civilización romana. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico en que se sitúan en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia, establecendo conexións con outras culturas próximas e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica. (B) 	CMCCT CD CAA	<ul style="list-style-type: none"> - Sinala nun mapa mudo, rexións, illas e as principais cidades da Roma Clásica 	3%	25%	<ul style="list-style-type: none"> - Mapas feitos en clase. 30% - Pregunta sobre un mapa en proba escrita. 70% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora -Expres.oral e escrita - Educ. moral e cívica. -Ed audiovisual 	B1 e B2 XEOGRAFÍA E HISTORIA
o	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Marco xeográfico da civilización romana 	<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Describir os marcos xeográficos en que se desenvolve a civilización romana ao longo da súa historia. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB1.2.1. Enumera aspectos do marco xeográfico que poden ser considerados determinantes no desenvolvemento da civilización romana, e achega exemplos para ilustrar e xustificar as súas formulacións. (NB) 	CSC CD CAA	<ul style="list-style-type: none"> - Esquematiza os principais aspectos xeográficos da civilización romana: extensión, colonias, clima, produción e accidentes xeográficos 	2%		<ul style="list-style-type: none"> - Esquemas en clase 30% - Proba escrita 70% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora -Expres.oral e escrita -Ed audiovisual 	

e ñ f g	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Marco histórico da civilización romana: Monarquía, República e Imperio 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Identificar, describir e explicar o marco histórico en que se desenvolven a civilización romana 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.1.1. Sabe enmarcar determinados feitos históricos na civilización romana e no período histórico correspondente, pondoos en contexto e relacionándoos con outras circunstancias contemporáneas. (B) 	CAA CMCCT CD CSC	<ul style="list-style-type: none"> - Coñece e describe de xeito sinxelo, feitos históricos da civilización romana, situándoos no seu contexto e período. - Coñece ós principais protagonistas deses feitos. 	3%	<ul style="list-style-type: none"> - Exercicios con preguntas e textos. 30% - Preguntas en proba escrita 70% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora -Expres.oral e escrita - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos -Ed audiovisual 	<p><u>B1 e B2</u></p> <p>XEOGRAFÍA</p> <p>E</p> <p>HISTORIA</p> <p>TEMA 11</p> <p>25%</p>							
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Coñecer as principais características de cada período da historia de Roma, e saber situar nun eixe cronolóxico feitos históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.2.1. Distingue con precisión as etapas da historia de Roma,, nomeando e situando no tempo os principais fitos asociados a cada unha delas. (B) 	CSIEE CMCCT CD CSC	<ul style="list-style-type: none"> - Coñece e describe de xeito sinxelo, feitos históricos da civilización romana, situándoos no seu contexto e período. - Coñece ós principais protagonistas deses feitos. 				5%	<ul style="list-style-type: none"> - Exercicios con preguntas e textos. 30% - Preguntas en proba escrita 70% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora -Expres.oral e escrita - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos -Ed audiovisual 				
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.2.2. Explica o proceso de transición que se produce entre as etapas da historia de Roma, describindo as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras. (B) 	CMCCT CAA CSC	<ul style="list-style-type: none"> - Explica de xeito sinxelo as circunstancias que provocan o paso dunhas etapas históricas a outras 				2%			<ul style="list-style-type: none"> - Exercicios escritos. 20% - Preguntas en proba escrita. 80% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora -Expres.oral e escrita - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos -Ed audiovisual 		
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.2.3. Elabora eixes cronolóxicos en que se representen fitos históricos salientables, consultando ou non fontes de información. (NB) 	CD CMCCT CSC	<ul style="list-style-type: none"> - Sitúa en eixos cronolóxicos os principais feitos e figuras históricas da historia de Roma 				2%					<ul style="list-style-type: none"> - Exercicios escritos. 20% - Preguntas en proba escrita. 80% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora -Expres.oral e escrita - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed audiovisual
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.2.4. Sitúa dentro dun eixe cronolóxico o marco histórico en que se desenvolve a civilización romana, sinalando períodos e identificando en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións. (NB) 	CMCCT CD CSC	<ul style="list-style-type: none"> - Conecta a civilización romana con outras mediante asociacións e comparacións históricas básicas. 				3%						
ñ o	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2.2. Marco histórico da civilización 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Coñecer as características fundamentais 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.3.1. Explica a romanización de Hispania e Gallaecia, describindo as 	CCEC CAA CSC	<ul style="list-style-type: none"> - Coñece e describe as principais fases da romanización de España e Gallaecia. 	3%	<ul style="list-style-type: none"> -Mapas, ex. escritos 20% 	<ul style="list-style-type: none"> -Comprensión lectora -Expres.oral e escrita - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. 								

	romana: Monarquía, República e Imperio.	da romanización de Hispania e Gallaecia.	súas causas e delimitando as súas fases. (B)	CCL				- <u>Traballo en grupo</u> 40%	-Ed. igualdade sexos -Ed audiovisual	B1 e B2 XEOGRAFÍA E HISTORIA
			<ul style="list-style-type: none"> CCB2.3.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e Gallaecia, sinalando a súa influencia na historia posterior do noso país. (NB) 	CSC CAA CCEC CCL	- Identifica exemplos e influencias desa romanización en España e Gallaecia.	2%		-Mapas e exercicios escritos. 20%	- Comprensión lectora -Expres.oral e escrita - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos	
l n ñ	<ul style="list-style-type: none"> B.7.1. Civilización grecolatina nas artes e na organización social e política actual. 	<ul style="list-style-type: none"> B7.1. Recoñecer a presenza da civilización clásica nas artes e na organización social e política. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB7.1.1. Sinala e describe algúns aspectos básicos da cultura e a civilización grecolatina que perviviron ata a actualidade, demostrando a súa vivencia nunha e noutra época mediante exemplos. (B) 	CCL CAA	- Describe aspectos básicos do mundo grecolatino que perviven na actualidade.	5%		<u>Traballo en grupo</u> xunto con exposición oral 50%	-Comprensión lectora -Expres.oral e escrita - Educ. moral e cívica. -Educ. para a paz. -Ed. igualdade sexos	B7 PERVIVENCIA NA ACTUALIDADE TEMA 12 15%
l n ñ	<ul style="list-style-type: none"> B7.2. Mitoloxía e temas lendarios nas manifestacións artísticas actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> B7.2. Coñecer a pervivencia da mitoloxía e os temas lendarios nas manifestacións artísticas actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB7.2.1. Demostra a pervivencia da mitoloxía e os temas lendarios mediante exemplos de manifestacións artísticas contemporáneas nas que están presentes estes motivos. (B) 	CAA CCEC	- Identifica personaxes moi coñecidos e trazos da mitoloxía en obras artísticas actuais.	5%	15%	- <u>Traballo en grupo</u> xunto con exposición oral 50%	-Comprensión lectora -Expres.oral e escrita - Educ. moral e cívica. -Ed para o lecer. -Ed. igualdade sexos -Ed. sensibilidade artística	
l ñ	<ul style="list-style-type: none"> B7.3. Historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país. 	<ul style="list-style-type: none"> B7.3. Identificar os aspectos máis importantes da historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país e recoñecer as pegadas da cultura romana en diversos aspectos da civilización actual. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB7.3.1. Enumera e explica algúns exemplos concretos nos que se pon de manifesto a influencia que o mundo clásico tivo na historia e as tradicións do noso país. (B) 	CCL CSC	- Cita exemplos da influencia do mundo clásico na nosa historia.	3%		<u>Traballo en grupo</u> xunto con exposición oral 50%	-Comprensión lectora -Expres.oral e escrita - Educ. moral e cívica. -Ed para o lecer. -Ed. igualdade sexos -Ed. sensibilidade artística	
b e	<ul style="list-style-type: none"> B7.4. Traballos de investigación sobre a civilización clásica na nosa cultura. 	<ul style="list-style-type: none"> B7.4. Realizar traballos de investigación sobre a pervivencia da civilización clásica na contorna, utilizando as tecnoloxías da información e comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> B7.4.1. Utiliza as tecnoloxías da información e a comunicación para recadar información e realizar traballos de investigación acerca da pervivencia da civilización clásica na nosa cultura. (NB) 	CD CAA	- Emprega a tecnoloxía para a elaboración dun traballo sinxelo sobre a influencia do mundo clásico na nosa cultura.	2%		- <u>Traballo en grupo</u> xunto con exposición oral 100%	- Comprensión lectora -Expres.oral e escrita -Ed audiovisual	

CCL Comunicación lingüística.
CMCCT Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
CD Competencia dixital.
CAA Competencia aprender a aprender.
CSC Competencias sociais e cívicas.
CSIEE Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
CCEC Conciencia e expresións culturais.

CL -Comprensión lectora.
EOE -Expresión oral e escrita.
CA -Comunicación audiovisual.
EA: -Educación ambiental
ESA: -Educación da sensibilidade artística
EMC -Educación moral e cívica.
EP: -Educación para a paz.
EIS: -Educación para a igualdade de sexos
ESS -Educación da saúde e da sexualidade
EL: -Educación para o lecer
ESV -Educación e seguridade viaria.

5 SECUENCIACIÓN E CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES EN UNIDADES DIDÁCTICAS

Dada a variedade de contidos e bloques desta materia non resulta sinxelo facer unha temporalización. Procuramos incluír elementos dos distintos bloques en cada avaliación, agrupados en unidades didácticas, para facer a materia máis amena e variada, pero tendo en conta que non se poden tomar como compartimentos estancos e que con frecuencia se conecta en relacionan.

Así distribuímos os estándares e os contidos do seguinte xeito:

BLOQUE 3: Mitoloxía	AVALIACIÓN	Estándares traballados
<p>-O concepto de mito. - A mitoloxía grecolatina: os romanos adoptan os mitos gregos. - Interpretacións da mitoloxía : alegórica, psicolóxica, social, simbólica e literaria. A mitoloxía como relixión e celebración.</p> <p>- As cosmogonías. Os deuses - A primeira xeración de deuses : Caos, Gea, Urano. - A segunda xeración de deuses: Cíclopes, Hecatónquiros e Titáns - Os deuses do Olimpo. - Deuses secundarios (Erinias, Furias, Ninfas, Pan, Dioniso, Morfeo...) - As relacións entre deuses e entre deuses e humanos. - Deuses especificamente romanos.</p>	<p>1ª AVALIACIÓN UNIDADE 1</p>	<p>CCB 3.1.1, 3.2.1, 3.2.2, 3.3.1</p>
<p><u>Os heroes e heroínas clásicos: Características.</u> - As historias dos principais heroes clásicos gregos: Aquiles, Ulises, Jasón, Hércules, Teseo, Perseo, Orfeo, Heroes romanos: Rómulo, Remo, Eneas - As historias das principais <u>heroínas clásicas</u>: Atalanta, Antígona, Medea, Ariadna, Casandra, As Amazonas... As principais heroínas romanas. - Comparación entre os heroes e heroínas gregos e latinos. - Comparación entre heroes clásicos e actuais</p>	<p>2ª AVALIACIÓN UNIDADE 5</p>	<p>CCB 3.2.1, 3.2.2, 3.2.2, 3.2.4</p>

<p><u>Os humanos:</u></p> <p>A creación do home : Prometeo. A creación da muller: Pandora. As idades do home. As relacións entre deuses e humanos. Os seres humanos, castigados polos deuses : Narciso, Midas, Ícaro, Sísifo, Sibila, Tántalo, Sibila, Casandra...</p> <p><u>Animais, híbridos e monstros mitolóxicos:</u></p> <p>Pegaso, Cerbero, O Minotauro, As Sereas, As Gorgonas, Esfinxes, Hidras, Centauros...</p> <p><u>Relacións da mitoloxía grecolatina coa cultura e o arte occidentais.</u></p>	<p>3ª AVALIACIÓN</p> <p>UNIDADE 9</p>	<p>CCB 3.2.1, 3.2.2, 3.2.2, 3.2.4, 3.4.1</p>
--	---------------------------------------	--

BLOQUE 6 : Lingua e literatura	AVALIACIÓN	Estándares traballados
<p>- O marco xeográfico da lingua latina.</p> <p>O indoeuropeo e as linguas derivadas</p> <p>As linguas romances.</p> <p>Cultismos, semicultismos e termos patrimoniais.</p> <p>Os diversos sistemas de escritura e os alfabetos.</p> <p>O alfabeto latino</p> <ul style="list-style-type: none"> - A pronunciación do latín - Principais xéneros literarios. - Temas e tópicos literarios latinos que se manteñen na literatura 	<p>1ª AVALIACIÓN</p> <p>UNIDADE 2</p>	<p>CCB 6.1.1, 6.2.1, 6.3.1, 6.4.1, 6.4.2, 6.5.1, 6.11.1, 6.12.1</p>

<p>occidental.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A épica latina. - A épica grega como precedente: Homero, <u>A Ilíada e a Odisea</u>. - Virxilio, influenciado por Homero. - A Eneida.: contexto, estrutura, argumento, estilo, temas e personaxes. <p>Conexións da <u>Eneida</u> coa <u>Ilíada</u> e a <u>Odisea</u> (incluímos breve estudo delas.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - O teatro. - O teatro greco como predecesor do latino: características. - A traxedia e comedia gregas. Principais autores gregos. - Características xerais do teatro latino. - A comedia: Plauto e Terencio (características e obras) - A traxedia: Séneca. - Características do teatro grego: locais, temas, ciclos, personaxes. - Comparación entre a comedia latina e a grega: Aristófanes. - Comparación entre traxedia grega e a latina: Eurípides, Sófocles e Esquilo. <ul style="list-style-type: none"> - A lírica. - Características xerais. - Horacio, Ovidio, Catulo... - Conexións entre a lírica grega e a latina: a influencia de Safo e Alceo. <ul style="list-style-type: none"> - Sátira e epigrama. - Marcial - Conexións con Arquíloco 	<p>2ªAVALIACIÓN</p> <p>UNIDADE 6</p>	<p>CBC 6.6.1, 6.6.2, 6.6.7.1, 6.7.2, 6.11.1, 6.12.1</p>
	<p>3ªAVALIACIÓN</p> <p>UNIDADE 10</p>	<p>CBC 6. 8.1, 6.8.2, 6. 9.1, 6.10.1, 6.11.1, 6.12.1</p>

BLOQUE 4 : ARTE	AVALIACIÓN	Estándares traballados
-----------------	------------	------------------------

<ul style="list-style-type: none"> - As principais características da arte grega e romana. - As construcións arquitectónicas - A escultura, os mosaicos, a pintura. - Obras famosas da arte clásica - A influencia da arte clásica na actual. 	1ª AVALIACIÓN UNIDADE 3	CCB 4.1.1, 4.1.2, 4.2.1, 4.3.1, 4.4.1
--	--------------------------------	---------------------------------------

BLOQUE 1 y 2 : Xeografía e historia BLOQUE 5: Sociedade e vida cotiá	AVALIACIÓN	Estándares traballados
<ul style="list-style-type: none"> - Elementos fundamentais da vida cotiá en Grecia: educación, familia, dereito, ciencia, arquitectura, exército, as cidades, as casas, sexualidade, ocio.. - As clases sociais en Grecia 	1ª AVALIACIÓN UNIDADE 4	CCB 1.1.1, 1.2.1, 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4 CCB 5.1.1, 5.2.1, 5.2.2, 5.3.1, 5.4.1, 5.4.2, 5.5.1, 5.6.1
<ul style="list-style-type: none"> - Aspectos básicos da xeografía Grecia - Principais etapas de Grecia. - Os sistemas políticos en Grecia 	2ª AVALIACIÓN UNIDADE 7, 8	CCB 1.1.1, 1.2.1, 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4 CCB 5.1.1, 5.2.1, 5.2.2, 5.3.1, 5.4.1, 5.4.2, 5.5.1
<ul style="list-style-type: none"> - Aspectos básicos da xeografía de Roma - O mito da fundación de Roma: lenda e historia - A monarquía romana. - A República: institucións. A fin da República. - O Imperio e a súa evolución histórica. - As clases sociais en Roma. 	3ª AVALIACIÓN UNIDADE 11	CCB 1.1.1, 1.2.1, 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4, 2.3.1, 2.3.2 CCB 5.4.2, 5.5.1

- Elementos fundamentais da vida cotiá en Roma: educación, familia, dereito, ciencia, arquitectura, exército, as cidades, as casas, sexualidade, ocio..		
---	--	--

BLOQUE 7: Pervivencia do mundo clásico na actualidade	AVALIACIÓN	Estándares traballados
<ul style="list-style-type: none"> - A presenza dos romanos en Hispania, influencias que perduran. - O patrimonio arqueolóxico romano. - Relación entre a vida de romanos, gregos e a da sociedade actual (semellanzas, diferencias.) - A influencia do mundo grecolatino na cultura actual: filosofía, política, ciencia, literatura e demais artes. 	<p>3ª AVALIACIÓN</p> <p>UNIDADE 12</p>	CCB 7.1.1, 7.2.1, 7.3.1

6 CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS E PLAN DE REFORZO E RECUPERACIÓN

.PLAN DE REFORZO E RECUPERACIÓN.

Tendo en conta que esta materia non se da en cursos anteriores, que o alumnado se enfrenta por primeira vez a ela, e que non contamos este curso con alumnos nin alumnas que a teñan pendente, non é preciso elaborar un plan de recuperación de aprendizaxes.

Si programamos, actividades, materiais e recursos que serán necesarios en caso de que este curso se produzan periodos de confinamento que obriguen

temporalmente a un ensino non presencial.

Pero, en canto á metodoloxía, si programamos actividades, materiais y recursos que poidan ser necesarios en caso dalgún período de confinamento que obrigue a combinar o ensino presencial con fases non presenciais. Tamén presentamos un sistema de avaliación para o ensino integramente presencial. Pero incluímos tamén na programación un método alternativo de avaliación para un ensino combinado, só no caso de que fora imprescindible e houbera que asumir algún período longo de corentena ou confinamento. Isto figura nos apartados correspondentes desta programación.

A metodoloxía combina a exposición teórica cos exercicios prácticos, a lectura e análise de textos con elementos audiovisuais: películas, documentais... e certas actividades na aula virtual do centro.

Procuramos expoñer temas dos distintos bloques, alternándoos para que o seu estudo resulte máis ameno e doado.

Tamén procuramos que o alumnado participe e traballe tanto individualmente como en grupo, realizando exercicios, traballos, exposicións, preguntas e exames. E mesmo consideramos a elaboración de utilización de xogos, e as saídas a exposicións sobre o mundo clásico, lugares con restos arqueolóxicos ou obras de teatro grecolatino, aínda que este último aspecto non resulte sempre posible por escaseza de recursos económicos e neste caso, dadas as circunstancias, por restricións sanitarias, debidas á pandemia.

Pódese engadir información extraída de Internet, de enciclopedias e mesmo sería interesante a asistencia a algunha obra de teatro clásico grego ou latino, cousa que xa se conseguiu nalgunha ocasión.

As metodoloxías empregadas serán globalizadoras, participativas e, no posible, lúdicas, fomentando nos alumnos/as a exploración, o descubrimento, a creatividade e, sobre todo, a valoración da súas propias posibilidades.

Por outra banda os métodos de ensinanza estarán en función do que pretendamos conseguir en cada caso e en cada momento. Polo que primeiramente, observaremos e analizaremos o que queremos e, seguidamente, empregaremos o método máis adecuado para acadar eses obxectivos.

O que deberá respectar calquera metodoloxía utilizada serán os procesos individuais de aprendizaxe e a incidencia nos procesos cognitivos e afectivos de todo tipo de aprendizaxes.

Cada alumno/a posúe unhas peculiaridades que o diferencian do resto do grupo Non todos aprenden ó mesmo ritmo ou teñen os mesmos intereses e capacidades. Por iso, a pesares das dificultades que elo implica, propoñemos:

- Actividades educativas para todo o grupo, á vez que estratexias que atendan ás diferencias individuais do alumnado.
- Actividades e situacións de ensinanza e aprendizaxe variadas e flexibles, para que acceda o maior número de alumnos/as, e posibiliten

diferentes puntos de vista e tipos de axuda.

- Referencias a aprendizaxes xa contemplados para posibilitar o repaso e a fixeza dos contidos que poidan requirir un maior grado de dificultade para algúns alumnos/as.
- Actividades que propoñan solucións abertas e flexibles, potenciando a individualidade e que nos permitan avaliar a cada suxeito segundo as súas capacidades e esforzo.
- As actividades non serán sempre unha mera transmisión de información. Partirán das experiencias, coñecementos previos e datos da realidade á que teñan acceso os alumnos, facilitando unha aprendizaxe no que poidan comprobar a valía do aprendido e fomentar o interese por novos coñecementos.
- Prestaremos atención ó equilibrio persoal e problemas afectivos dos alumnos/as, considerando as peculiaridades persoais e ritmos de aprendizaxe.
- Daremos prioridade, dentro do posible, á creación de ambientes de traballo distendidos que propicien a interacción entre o alumnado e, alumno/a-profesor/a, para a elaboración de conclusións e reflexións persoais.
- A metodoloxía aplicada a cada actividade estará tamén en función do tipo de agrupamento. Sendo en este caso grupo-clase, no modelo de interacción profesor/a-alumno/a, iremos combinando una ensinanza por niveles, con una ensinanza masiva, dependendo do nivel de dificultade da actividade, o dos niveis de progresión individual dentro do grupo.
- Presentar información nova, sorprendente, e confrontar cós coñecementos previos do alumno/a.
- Propoñer ó alumno/a problemas que haxa que resolver.
- Variar os elementos da tarefa para manter a atención.
- Relacionar o contido da instrución por medio dun uso da linguaxe e dunha selección de exemplos familiares ós alumnos, coas súas experiencias, cós seus coñecementos previos e cós seus valores.
- Mostra- la meta para a que poida ser relevante aprender o que se presenta como o contido da instrución, a ser posible mediante exemplos.

7. METODOLOXÍA, MATERIAIS E RECURSOS

7.1 Para ensino íntegramente presencial

O profesor ou profesora empregará diversos tipos de materiais: fotocopias, esquemas, debuxos, carteis, obras literarias e libros especializados no mundo clásico. Engade ademais dicionarios de mitoloxía, de latín e de grego, e ocasionalmente, exercicios e traballos elaborados coas TIC.

Conta tamén con material audiovisual como películas baseadas en obras literarias gregas: Troya (na Iliada) A odisea, Jasón e os argonautas (nas Argonáuticas)) ou en aspectos históricos, Espartaco, Julio César, Cleopatra, Alejandro Magno , Roma... e algúns documentais sobre a Grecia e a Roma clásicas.

Tamén documentais e libros directamente relacionados coa mitoloxía grega.

Ademais empregará libros de lectura obrigatoria, que contarán o 15% da nota, en concreto: As metamorfosis, de Ovidio (adaptación) e unha adaptación de A odisea de Homero. Tamén incluírá unha traxedia grega e unha comedia de Aristófanes.

Ademais, entre os recursos empregados, mencionamos:

- Presentación de esquemas conceptuais ou visións panorámicas, coa fin de relacionar ós diferentes contidos entre si.
- Informacións complementarias correspondentes como aclaración ou información suplementaria, ben para manter o interese dos alumnos e alumnas máis avantaxados, para insistir sobre determinados aspectos específicos, ou ben para facilitar a comprensión, asimilación ou maior facilidade de asimilación de determinados conceptos.
- Proposta coherente, rico e variado de imaxes, ilustracións, cadros e gráficos que nos axudarán nas nosas intencións educativas.
- Propostas de diversos tratamentos didácticos: realización de resumos, esquemas, sínteses, redaccións, debates, traballos de simulación, etcétera., que nos axudan a que os alumnos e alumnas poidan captar o coñecemento de diversas formas.
- Entrega de fotocopias facilitadas pola profesora que tratan de xeito explicativo os contidos da materia, tanto na parte de lingua como na de literatura.
- Proxección de documentais e escenas de películas relacionadas coa parte literaria, histórica, mitolóxica e artística para axudar á contextualización e coñecemento das mesmas por parte do alumnado.
- Lectura e comentario de texto de poemas, narrativa e obras teatrais pertencentes á literatura grecolatina.

- Utilización da aula virtual Moodle para mensaxes, consulta de arquivos, material audiovisual e entrega de tarefas.

7.2 Para ensino semipresencial (no caso de periodos presenciais combinados con periodos de confinamento ou corentena)

<p>ACTIVIDADES</p> <p>Buscarán a autoaprendizaxe e o pensamento crítico.</p> <p>Tamén se incluírán actividades de tipo creativo.</p> <p>Implicarán ademais o uso das TIC</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Redacción e envío, mediante a aula virtual Moodle, de documentos con resumos explicativos, previos á solicitude de actividades. - Elaboración e corrección de follas de tarefas e exercicios, de cultura clásica, por parte da profesora, baseadas no que se está dando e centradas nos estándares básicos. Esas follas serán subidas, periódicamente e con prazos de entrega, a aula virtual Moodle para que o alumnado as conteste. - Tamén serán enviadas por correo electrónico, a alumnos concretos, que en momentos puntuais planteen problemas de conexión, ata que estos se solucionen. - Indicación, por medio de Moodle e do correo electrónico, de certas fotocopias e páxinas que o alumnado deba repasar (material que teña na súa casa) - Exercicios para traballar as habilidades de manexo na aula virtual e conexión a videoconferencias explicativas sobre a materia.
<p>METODOLOXÍA (Alumnado con conectividade e sen conectividade)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - O alumnado recibe o repaso e as explicacións pertinentes, por escrito, de como facer os exercicios solicitados e de aspectos que poideran plantexarlles algunha dificultade. Isto faise a través da aula virtual Moodle e do correo electrónico para o caso de aqueles que tivesen problemas temporais coa aula virtual. - O alumnado fai as tarefas solicitadas e envíaas mediante a aula virtual (ou por correo electrónico se ten algún problema concreto.) - Indícaselles fotocopias que poden repasar e que están no seu poder en casa. - Contestanse as súas dúbidas a través de mensaxes pola aula virtual e por correo electrónico. - Tamén, a través de Abalar e do correo electrónico, se contestan as dúbidas puntuais que poden plantexar algúns país e nais. - Acordarase un horario de clases virtuais mediante videoconferencias, en caso de confinamento temporal.

	<ul style="list-style-type: none"> - Establécese contacto habitual cos titores, co equipo directivo e co resto do profesorado mediante grupos de WhatsApp e videoclaustros, para informar e recibir información sobre o alumnado. <p>(Os poucos casos que se detecten con problemas de conexión, terán tamén opción a acceder a información e tarefas a través do móbil, ata que lles sexan facilitados medios para conectarse.)</p>
<p>MATERIAIS E RECURSOS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fotocopias e libro de texto en papel, facilitados ó alumnado durante as etapas presenciais, - Libros de lectura facilitados nas fases presenciais. - Enlaces de páxinas e vídeos subidos á aula virtual. - Arquivos e exercicios subidos pola profesora á aula virtual Moodle e a Edixgal. - Aula virtual Moodle para a información, mensaxes, recollida de documentos e tarefas do alumnado. - Abalar móbil para conexión con país, nais e alumnos. - Correo electrónico para a información, mensaxes, recollida de documentos e tarefas do alumnado (no caso de que teña algún problema temporal coa aula virtual.) - A través do teléfono do centro, para situacións moi concretas, nas que non sexa posible conectar por outros medios. - WhatsApp e correo electrónico, para notificacións e conversas laboráis co profesorado. - Cisco Webex e Jitsi para videoclases e videoclaustros.

Rúbrica elaborada como un instrumento máis de avaliación

Incluímos esta rúbrica, que o profesorado usará se o considera oportuno, aplicable a distintos temas e bloques, como un instrumento máis para avaliar algúns dos estándares.

CULTURA CLÁSICA

RÚBRICA TEMA/BLOQUE :

CURSO: 3º E.S.O.

GRUPO :

ESTÁNDARES AVALIABLES																		
MAYOR INDIC. DE LOGRO																		
INSTRUMENTOS AVALIAC.																		
COMPETENCIAS																		
ALUMNO/A																		

INDICADORES DE LOGRO	ESTÁNDARES BÁSICOS	
	4	ALTAMENTE CONSEGUIDO
	3	NOTABLEMENTE CONSEGUIDO
	2	CONSEGUIDO
	1	POUCO CONSEGUIDO (EN PROCESO)
	0.5	NON CONSEGUIDO

8.1 Secuenciación dos criterios por avaliacións

Resulta difícil secuenciar todos os elementos de avaliación porque algúns dos expostos, deben ser avaliados durante todo o curso, buscando un mantemento ou unha mellora progresiva. Outros si poden secuenciarse, coincidindo en boa medida esta temporalización coa realizada nos estándares. Así, o profesor ou profesora comprobará en que medida o alumnado:

1ª Avaliación

- Adquiriu coñecementos e superou os estándares de mitoloxía sobre: cosmogonías, os deuses gregos, as relacións cos humanos.
- Coñece e analiza aspectos da sociedade e vida cotiá de Grecia: as clases sociais, a muller, o deporte, filosofía e arte.
- Coñece e analiza a xeografía e a historia de Grecia
- Coñece e interpreta a épica grega: Homero (A Iliada e A Odisea), Apolonio de Rodas (As argonáuticas.)
- Aprendeu cuestións de lingua: os alfabetos, as familias lingüísticas, as estruturas do grego e do latín.

2ª avaliación

- Adquiriu coñecementos de mitoloxía sobre: heroes e heroínas.
- Coñece e analiza a xeografía e historia de Roma.
- Coñece e analiza o teatro grego (traxedia e comedia) e a lírica grega.
- Coñece e analiza ós principais representantes e obras do teatro e a lírica gregos.
- Aprendeu vocabulario grecolatino e identifícao no galego e no castelán.

3ª Avaliación

- Adquiriu coñecementos de mitoloxía sobre: humanos castigados polos deuses, monstros e híbridos.
- Coñece e analiza a sociedade romana: clases sociais, situación da muller, espectáculos arquitectura e arte.

- Coñece e analiza aspectos da sociedade e vida cotiá da sociedade romana.
- Coñece e interpreta a épica romana (Virxilio) e o teatro romano (Terencio e Plauto)
- Coñece e analiza a lírica latina (Ovidio, Catulo, Horacio)
- Amplía o seu vocabulario con termos grecolatinos.
- Relaciona aspectos da sociedade e da cultura grecolatina coa sociedade e a cultura actual e amósase consciente dos seus puntos en común e as súas diferenzas.
- Valora a aprendizaxe da cultura grecolatina como fonte de coñecemento por si mesma e para o afondamento noutras culturas e artes.

8.2 Tipos de avaliación

Avaliación inicial e o resto de avaliacións

- A avaliación inicial consistirá nun cuestionario sinxelo sobre o mundo clásico (xeografía, historia, cultura, arte e mitoloxía.)
- A iso engadiremos textos de escritores grecolatinos que o alumnado deberá ler e comentar, analizando tanto o contido como a forma.
- Tamén preguntas sobre máximas, expresións latinas e palabras que conteñan prefixos e sufixos gregos e latinos.

Isto permitirá descubrir os coñecementos previos do alumnado sobre o mundo clásico (estudan Grecia e Roma en historia de 2º de ESO) e constantemente nas linguas cuestións relacionadas co latín e o grego, de xeito moi básico (prefixos, sufixos, alfabetos, números romanos, cultismos...) Tamén permitirá ver a súa capacidade de comprensión lectora e de expresión verbal, así como a coherencia, cohesión dos seus textos, a ortografía e riqueza de léxico.

Tamén permitirá avaliar o seu interese por coñecer outras culturas e épocas e a súa sensibilidade artística dada a íntima conexión entre o mundo clásico (mitoloxía, historia...) e as diversas artes.

Haberá tamén tres avaliacións ó longo do curso, en datas fixadas polo centro, máis a avaliación final de xuño. Nelas daranse as cualificacións da materia vista en cada unha, seguindo os estándares de aprendizaxe e os criterios de avaliación.

8.3 Criterios de cualificación: medidas para a avaliación do alumnado (ensino presencial e semipresencial)

A/ Avaliación no caso de ensino integramente presencial.

A avaliación farase en tres partes ó longo do curso, coincidindo coas tres avaliacións oficiais. Haberá ademais unha avaliación final.

En cada unha das tres avaliacións haberá como mínimo dous exames ou probas escritas, elaborados de acordo cos estándares correspondentes, exames que contarán un 70% da nota.

O outro 30% da nota será avaliado a partir dos exercicios, tanto orais como escritos, da análise de textos e da resposta a cuestionarios baseados en lecturas obrigatorias, procedentes da cultura e da literatura clásica grecolatina.

- PROBAS ESCRITAS	- EJERCICIOS, COMENTARIOS DE TEXTO, -INTERVENCIONES ORAIS, TRABALLOS, ACTIVIDADES DIXITAIS...	- LECTURAS
70%	15%	15%

Condicións necesarias para superar cada avaliación (1ª, 2ª e 3ª) :

a) A nota media obtida dos exames da avaliación debe ser igual ou superior a 4 puntos sobre 10.

b) A nota total, sumando a media dos exames (70%) a nota obtida a través de exercicios escritos, orais e traballos (15%) e a proba sobre lecturas (15%) terá que ser igual ou superior a 5.

A nota da avaliación final:

- Procederá da media das tres avaliacións.

- O aprobado na avaliación final esixirá as tres avaliacións aprobadas cunha nota igual ou superior a 5. O alumnado que non aprobase unha ou varias avaliacións, e ó que a media das tres lle dea unha nota inferior a 5, deberá presentarse á recuperación das avaliacións suspensas e terá que superar os exames correspondentes cunha nota igual ou superior a 5.

Entendemos ademais como abandono da materia: o feito de non facer reiteradamente os exercicios e traballos solicitados, xunto coa constante falta de atención en clase, a ausencia repetida e inxustificada dos exames (sen xustificante oficial), ou a súa entrega sen responder correctamente a ningunha pregunta. Isto será comunicado ós pais directamente ou a través do titor/a. No caso de producirse este tipo de abandono, as consecuencias e medidas do departamento estarán en relación coa normativa elaborada ó respecto no NOF do centro.

Dado que en grande medida esta é unha materia de aprendizaxe progresivo, non é posible avaliar de xeito compartimentado algúns dos seus estándares como a comprensión lectora, a análise de textos, a expresión correcta, a ortografía, a habilidade verbal, o interese pola materia, a adquisición de vocabulario... Por tanto, os criterios de avaliación relacionados con estes aspectos, aplicaranse ó longo de todo o curso, en cada exame, traballo, lectura, texto ou exposición que se realice, buscando, iso si, unha mellora e aumento da dificultade progresivas. Si podemos secuenciar outros aspectos relacionados sobre todo coa mitoloxía, a historia, a cultura, artes e literatura. Así o profesor valorará en que medida o alumno/a os coñece, analiza e aplica.

B/ Avaliación en caso de ensino semipresencial (combinando fases presenciais e non presenciais)

No caso de que, por motivos sanitarios, sexa inevitable combinar no curso periodos presenciais, con periodos non presenciais longos (confinamentos colectivos), reconfiguraremos o método de avaliación. Así, teremos en conta os seguintes aspectos:

- As probas, exames e exercicios realizados nas fases presenciais, valoraranse na nota nunha porcentaxe maior que os exercicios e probas entregados telemáticamente. Isto será así porque nas presenciais é evidente a autoría do alumno ou alumna, xa que non ofrece dúbidas ó respecto, e o estudante enfróntase a elas só cos seus propios medios. A porcentaxe, por tanto será:

-Exames e probas entregados nas fases presenciais:	70% da nota da avaliación
-Exercicios entregados nas fases presenciais:	10% da nota da avaliación
-Probas e exercicios entregados en fases de confinamento e non presenciais:	20% da nota da avaliación.

Tendo en conta estas porcentaxes, o alumnado deberá obter unha nota igual ou superior a 5 para conseguir o aprobado.

- No caso de que algunha avaliación tivese que facerse íntegramente de xeito non presencial (ou non dese tempo a obter nela exames e exercicios presenciais) a nota desa avaliación correspondería á valoración dos exercicios e probas entregados telemáticamente. Se o resultado fose inferior a 5, o alumno ou alumna deberá recuperala posteriormente de xeito presencial, cun exame, sempre que non o impidan motivos de confinamento ou corentena.

- Para aprobar na avaliación ordinaria, o alumno ou alumna terá que recuperar cada avaliación suspensa mediante exames presenciais posteriores, sempre que sexa posible, nos que deberá obter unha nota igual ou superior a 5.

-No caso de que durante o curso, unha avaliación completa tivese que ser íntegramente telemática, e non houbera posibilidade de recuperación presencial, para a nota final, a contabilización sería:

- Aval. presencial 40%,
- Avaliación presencial 40%,
- Avaliación non presencial 20%.

Con estas porcentaxes, o alumno ou alumna deberá acadar unha nota igual ou superior a 5 para aprobar na avaliación ordinaria.

- Se un alumno ou alumna non entrega nada, de xeito inxustificado, nunha avaliación forzosamente telemática, será considerado abandono desa avaliación e, se non hai posibilidade dunha posterior recuperación presencial, poderá ser motivo de suspenso na avaliación ordinaria.

O alumnado que non aprobe na avaliación ordinaria deberá presentarse a un exame para superar a avaliación extraordinaria. Ese exame estará centrado nos estándares básicos da materia, valorado en 10 puntos e, para aprobalo, deberá obter nel unha puntuación igual ou superior a 5 puntos.

8.5 Recuperación do alumnado coa materia pendente

O criterio e método de **avaliación para alumnos pendentes** é a combinación de:

- A nota obtida en exercicios e traballos propostos ó alumnado durante o curso (40% da nota), entregados e corrixidos en bloques ó longo do curso, seguindo os métodos, e dentro dos prazos establecidos pola profesora. Xunto con estes, o alumnado fará como mínimo unha proba escrita (contará o 60% da nota), baseada nos estándares básicos da materia. O profesorado informará dos resultados que vaia obtendo en cada avaliación.
- A cualificación total obterase sumando a proba ou probas escritas (60% da nota) e os exercicios e traballos propostos (40%.) Para obter o aprobado, o resultado debe ser igual ou superior a 5.
- En caso de non ter entregado ningún exercicio dos plantexados pola profesora, o aprobado dependerá ó 100% dun exame, valorado sobre 10 puntos e no que deberá sacar unha nota igual ou superior a 5.

9. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A atención á diversidade, desde o punto de vista metodolóxico, debe estar presente en todo o proceso de aprendizaxe e levar ó profesor a:

- Detectar os coñecementos previos dos alumnos ó comezar cada unidade. Os alumnos/as os que se lle detecte unha lagoa nos seus coñecementos, débeselles propoñer unha ensinanza compensatoria, na que terá importancia o traballo en situacións concretas.
- Identifica-los distintos ritmos de aprendizaxe dos alumnos/as e establecer as adaptacións correspondentes.
- Intentar que a comprensión do alumno/a de cada contido sexa suficiente para unha adecuada aplicación e para enlazar cós contidos que se relacionan có mesmo.

A resposta educativa á diversidade, entendemos que ten como eixo fundamental o principio da individualización da ensinanza. O tratamento e a atención á diversidade realizámola pedagoxicamente dende a proposta didáctica dos tipos de actividades. Consideramos que o elemento do currículo que mellor materializa este tratamento é o correspondente ós distintos tipos de actividades. Considerámolas necesarias para despertar motivacións e intereses, constituíndo un medio excelente na nosa intervención didáctica mediante as correspondentes estratexias de aprendizaxe que propoñemos. Distinguiremos os seguintes tipos:

- **Iniciais ou diagnósticas**, imprescindibles para determinar os coñecementos previos do alumno e da alumna. Son esenciais para establecer a ponte didáctica entre o que coñecen e o que queremos que saiban, dominen e sexan capaces de aplicar, para alcanzar un aprendizaxe significativo e funcional.
- **Actividades de reforzo inmediato**, concretan e relacionan os diversos contidos. Consolidan os coñecementos básicos que pretendemos alcancen nosos alumnos e alumnas, manexando reiteradamente os conceptos e utilizando as definicións operativas dós mesmos. A súa vez, contextualizan os diversos contidos en situacións moi variadas. Propóñense ó fío de cada contido.
- **Actividades finais**, que avalían de forma diagnóstica e sumativa os coñecementos que pretendemos que alcancen. Tamén serven para atender á diversidade do alumnado y os seus ritmos de aprendizaxe, dentro das distintas pautas posibles nun grupo-clase, e de acordo cós coñecementos e o desenrolo psicoevolutivo do alumnado de esta etapa educativa. Propoñémola ó final de cada unidade didáctica.
- **Grupos de reforzo e repetidores**: establécese a a creación de grupos de reforzo para aqueles alumnos que mostren dificultades, co asesoramento e aprobación do departamento de Orientación. Mantense a programación para o grupo de reforzo, centrándose nos contidos mínimos e reforzando cuestións básicas en detrimento de contidos mais secundarios ou xerais. Considérase imprescindible unha actitude positiva e de esforzo e traballo por parte do alumnado. No caso de non mostrar unha actitude positiva, o agrupamento é flexible e polo tanto o alumno retornaría ó grupo de referencia. Amplíase máis adiante este apartado nas medidas específicas para cada curso.

Medidas aplicadas en 3º da ESO

A atención à diversidade debe estar presente en todo o proceso de aprendizaxe. O profesorado procederá á detección dos coñecementos previos, dos que partirá, tanto consolidando os correctos como corrixindo os trabucados. Terá que detectar os distintos ritmos de aprendizaxe do alumnado e tentar, no posible, adaptarse a el elaborando distintos tipos de actividade con diferentes grados de dificultade. Son importantes tamén as sesións de repaso, para afianzar coñecementos e a aclaración das dúbidas que poidan xurdir.

Tendo en conta que esta materia non aparece en cursos previos a 3º de ESO non é doado que o alumnado teña coñecementos previos sobre ela. Si podemos rastrear aspectos relacionados con ela nos seus coñecementos básicos sobre a xeografía e historia de Grecia e Roma, estudadas en 1º e 2º, xunto con aspectos da vida cotiá e a súa cultura. Tamén é posible que teñan algúns conceptos sobre mitoloxía, adquiridos a través de lecturas, do cine e das artes plásticas (conceptos que haberá que revisar, corrixir e ampliar) e cuestións relacionadas co latín e o grego nas nosas linguas (prefixos e sufixos, expresións latinas frecuentes...) Isto afecta ó alumnado novo no centro, na mesma medida que ós outros. Ademais, por tratarse dunha materia de letras, é importante incidir especialmente na comprensión e expresión lingüística, na que algúns alumnos e alumnas presentan ás veces dificultades.

Tras cada avaliación detectaremos os aspectos que supoñen máis dificultade para o alumnado, ou que non quedaron claros, e incidiremos sobre eles con exercicios de repaso. Se fose necesario, ralentizaremos o ritmo das clases. No caso de algún alumno/a con problemas específicos comprobados, ademais de exercicios de repaso, poderá ampliarse o seu tempo, se é preciso, durante a realización dos exames.

Contamos este curso con algúns alumnos e alumnas que presentan dificultades. É posible que algúns deles precisen algunha medida de reforzo, que será aplicada en función das necesidades de cada un. Isto decidírase na avaliación inicial.

Ademais daremos a posibilidade de recuperacións das avaliacións suspensas a aquel alumnado que o necesite.

Tamén contaremos cun informe inicial das circunstancias (medios, conectividade) e coñecementos de cada un para manexar a aula virtual e Edixgal, conectarse, recibir e enviar mensaxes, consultar arquivos, material audiovisual, subir tarefas e mesmo asistir a videoclases se fose necesario. Tentaremos solucionar os problemas que se lles poidan plantexar.

RÚBRICA PARA AVALIAR O TRATAMENTO DA DIVERSIDADE		
TRATAMENTO DA DIVERSIDADE INDIVIDUAL	MEDIDAS PARA A DIVERSIDADE	PROPOSTAS DE MELLORA

DIVERSIDADE NA COMPRENSIÓN	Non ten ningunha dificultade para entender os contidos	Seleccionar contidos cun grao maior de dificultade.	
	Entende os contidos, pero, en ocasións, resúltanlle difíciles.	Seleccionar contidos significativos de acordo á súa realidade.	
	Ten dificultades para entender os contidos.	Seleccionar contidos mínimos e expoñelos simplificando a linguaxe a a información gráfica.	
DIVERSIDADE DE CAPACITACIÓN E DESENVOLVIMENTO	Non ten dificultades (alumnos e alumnas de altas capacidades).	Potenciar estas a través de actividades que lle permitan poner en xogo as súas capacidades.	
	Ten pequenas dificultades.	Propoñer tarefas de dificultad e progresiva, de acordo ás capacidades que se vaian adquirindo.	
	Ten dificultades.	Seleccionar aquelas tarefas de acordo ás capacidades do alumnado, que permitan alcanzar os contidos mínimos esixidos.	
MOTIVACIÓN	Mostra un grande interese e motivación.	Seguir potenciando esta motivación e interese.	
	O seu interese e motivación non destacan.	Fomentar o interese e a motivación con actividades e tarefas variadas.	
	Non ten interese nin motivación.	Fomentar el interes y la motivación con actividades e tareas más procedimentales y próximas a su realidad.	
DIVERSIDADE EN RESOLUCIÓN	Encontra solucións aos problemas que se formulan en todas as situacións.	Seguir fomentando esta capacidade.	
	Encontra solucións aos problemas que se formulan nalgunhas situacións.	Propoñer problemas cada vez con maior grao de dificultade.	

	Ten dificultades para resolver problemas nas situacións que se propoñen.	Propoñer problemas de acordo ás súas capacidades para ir desenvolvéndoas.	
DIVERSIDADE NA COMUNICACIÓN	Exprésase de forma oral e escrita con claridade e corrección.	Propoñer tarefas que sigan perfeccionando a expresión oral e a escrita.	
	Ten algunha dificultade para expresarse de forma oral e escrita.	Propoñer algunhas tarefas e debates nos que o alumnado teña que utilizar a expresión oral e escrita para melloralas.	
	Ten dificultades para expresarse de forma oral e escrita.	Propoñer actividades con nivel necesario para que o alumnado adquira ás ferramentas necesarias que lle permitan mellorar	

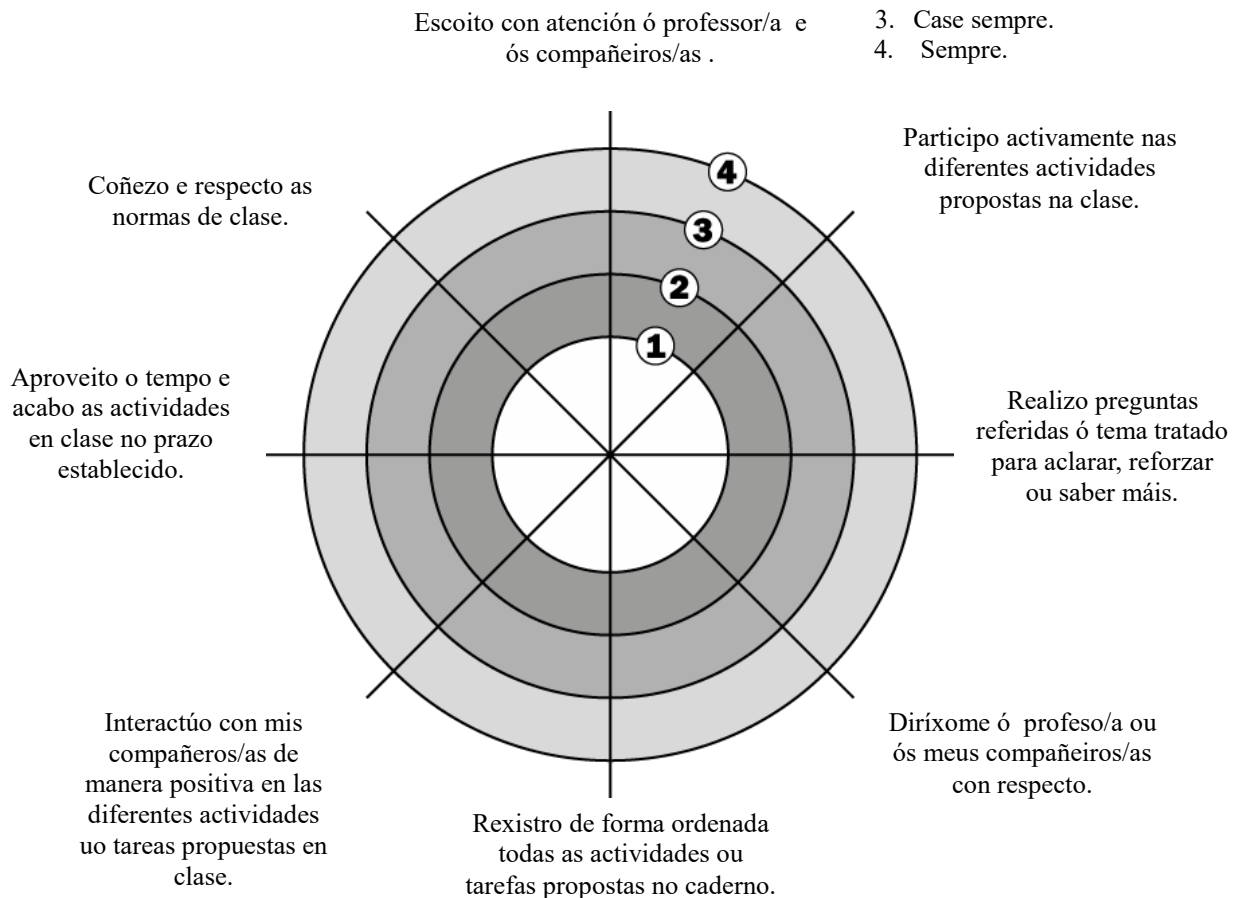
Presentamos aquí rúbricas que poden ser de utilidade para autoavaliación, tanto do alumnado como do profesorado:

1. Autoavaliación do alumnado:

DIANA PARA A AUTOAVALIACIÓN DO TRABALLO E O ESFORZO NA CLASE

Le con atención cada un dos textos que aparecen arredor da diana e marca cunha cruz as interseccións correspondentes, segundo o criterio que aparece neses puntos. Une as cruces, canto maior sexa o polígono, maior será a puntuación. Indica en que puntos poderías mellorar e como.

1. Nunca.
2. Ás veces.
3. Case sempre.
4. Sempre.



REXISTRO DE AUTOAVALIACIÓN DE ACTITUDES			
Nome:		Curso:	Data:
	Sempre	A maioría das veces	Poucas veces
		2	
Organicei o meu tempo			
Fun responsable e organicei as miñas tarefas.			
Aprendín os contidos e as técnicas da unidade			
Mostrei interese e esforzo en aceptar e corrixir os meus erros			
Cooperei e fun respectuoso nas tarefas realizadas en grupo			
Tomei medidas para mellora a miña aprendizaxe			
Resultado global (suma puntuación ÷ 6) =		<input type="text"/>	
Resultado inferior a 2	A túa actitude debe mellorar		
Resultado igual a 2	A túa actitude pode mellorar		

2. Autoavaliación da práctica docente:

Teremos en conta:

1. A motivación do profesor/a cara a aprendizaxe do alumnado
2. A planificación da programación
3. A estrutura do proceso de ensino-aprendizaxe
4. Seguimento e avaliación do proceso

1) MOTIVACIÓN POR PARTE DO PROFESOR CARA A APRENDIZAXE DO ALUMNADO

INDICADORES DE LOGRO	Valoración (de 1 a 4)	PROPOSTAS DE MELLORA
Motivación inicial dos alumnos/as		
1. Presento ó principio de cada sesión un plan de traballo, explicándoa súa finalidade.		
2. Comento a importancia do tema para as competencias e formación do alumno.		
3. Deseño situacións introdutorias previas ó tema que se vai a tratar (traballos, diálogos, lecturas...)		
4. Relaciono os temas da área/materia con acontecementos da actualidade.		

Motivación durante ó proceso

5. Manteño o interese do alumnado partindo das súas experiencias, con un linguaxe claro e adaptado...		
6. Relaciono con certa asiduidade os contidos e actividades cos intereses e coñecementos previos dos meus alumnos/as.		
7. Fomento a participación dos alumnos nos debates e argumentos do proceso de ensinanza		

Presentación dos contidos (conceptos, procedementos e actitudes)

8. Reflexiono si os contidos son os indicados para o Alumno/a		
9. Estruturo e organizo os contidos dando unha visión xeral de cada tema (guións, mapas conceptuais, esquemas...)		

2) PLANIFICACIÓN DE LA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

INDICADORES DE LOGRO	Valoración (de 1 a 4)	PROPOSTAS DE MELLORA
Compoñentes da Programación didáctica		
Teño establecido que cada programación didáctica está estruturada por Unidades Didácticas .		
Deseño a unidade didáctica baseándome nas competencias clave que deben de adquirir os alumnos /as.		
Formulo os obxectivos didácticos de forma que expresan claramente as habilidades que os alumnos/as deben conseguir como reflexo e manifestación da intervención educativa.		
Selecciono e secuencio os contidos (coñecementos, procedementos actitudes) de miña programación de aula coa secuenciación adecuada ás características de cada grupo de alumnos.		
Analizo e deseño dentro da programación didáctica as competencias clave necesarias para a área ou materia		
Planifico a miña actividade educativa de forma coordinada có resto do profesorado (xa sexa por nivel, ciclo, departamentos, equipos educativos e profesores de apoio).		
Establezo, de modo explícito, os criterios, procedementos e instrumentos de avaliación e autoavaliación que permiten		

facen o seguimento do progreso dos alumnos e comprobar o grao no que alcanzan as aprendizaxes		
Adopto estratexias e técnicas programando actividades en función dos obxectivos didácticos, en función das competencias clave, en función dos distintos tipos de contidos e en función das características dos alumnos/as.		
Estou levando á práctica os acordos de ciclo ou departamento para avaliar as competencias clave así como os criterios de avaliación das áreas ou materias		

3.) Estrutura do proceso de ensino- aprendizaxe

INDICADORES DE LOGRO	
Actividades no proceso	
Deseño actividades que aseguran a adquisición dos obxectivos didácticos previstos, e as habilidades e técnicas instrumentais básicas.	
Propoño os meus alumnos/as actividades variadas (de introdución, de motivación, de desenvolvemento, de síntese de consolidación, de recapitulación, de ampliación e de avaliación).	
Facilito a adquisición de novos contidos a través das diversas metodoloxías (lección maxistral, traballo cooperativo, traballo individual)	

Estrutura na aula

Distribúo o tempo adecuadamente: (breve tempo de exposición e o resto do mesmo ,para as actividades que os alumnos/as realizan na clase).
Adopto distintos agrupamentos en función do momento, da tarefa a realizar, dos recursos a utilizar...etc, controlando que sempre estea presente un adecuado clima de traballo.
Utilizo recursos didácticos variados (audiovisuais, informáticos, técnicas de aprender a aprender...), tanto para a presentación dos contidos como para a práctica dos alumnos, favorecendo o uso autónomo por parte dos mesmos.

Cohesión no proceso

Comprobo, de diferentes modos, que os alumnos entenden a tarefa que teñen que realizar: facendo preguntas, facendo que verbalicen o proceso, ...

Facilito estratexias de aprendizaxe: como solicitar axuda, como buscar fontes de información, pasos para resolver cuestións, problemas, dou ánimos e aseguro a participación de todos....

4) Seguimento e avaliación.

INDICADORES DE LOGRO	Valoración (de 1 a 4)	PROPOSTAS DE MELLORA
Seguimento del proceso de ensino-aprendizaxe:		
Reviso e corrijo frecuentemente os contidos, actividades propostas dentro e fora da aula, adecuación dos tempos, agrupamentos e materiais utilizados.		
Proporciono información ó alumno sobre a execución das tarefas e como pode melloralas e, favorezo procesos de autoavaliación .		
No caso de obxectivos insuficientemente alcanzados propoño novas actividades que faciliten a súa adquisición		
No caso de obxectivos suficientemente alcanzados, nun curto espazo de tempo, propoño novas actividades que faciliten un maior grao de adquisición.		

Teño en conta o nivel de habilidades dos alumnos, os seus ritmos de aprendizaxe, as posibilidades de atención, o grao de motivación, etcétera., e en función deles, adapto os distintos momentos do proceso ensino-aprendizaxe (motivación, contidos, actividades, ...).
Coordínome con outros profesionais (profesores de apoio, PT, AYL, Equipos de Orientación Educativa e Psicopedagóxica, Departamentos de Orientación), para modificar e/o adaptar contidos, actividades, metodoloxía, recursos...
Adapto o material didáctico e os recursos á característica e necesidades dos alumnos realizando traballos individualizados e diferentes tipos de actividades e exercicios.
Busco e fomento interaccións entre o profesor e o alumno/a

Os alumnos/as séntense responsables na realización das actividades.
Propoño traballo en grupo para analizar as interaccións entre os alumnos.

4) Seguimento e avaliación

INDICADORES DE LOGRO	
-----------------------------	--

Criterios de avaliación

Aplico os criterios de avaliación de acordo coas orientacións da Concreción Curricular	
Cada Unidade didáctica ten claramente establecido os criterios de avaliación.	
Utilizo suficientes criterios de avaliación que atendan de maneira equilibrada a avaliación dos diferentes contidos e estándares).	

Instrumentos de avaliación

Utilizo sistematicamente instrumentos variados de recollida de información (registro de observacións, carpeta do alumno, ficha de seguimento, diario de clase...)	
Corrijo e explico os traballos actividades dos alumnos , dou pautas para a mellora dos seus aprendizaxes.	
Uso estratexias e procedementos de autoavaliación que favorezan a participación dos alumnos na avaliación.	
Uso diferentes instrumentos de avaliación (probos orais e/o escritas, observación directa...) para coñecer o seu rendemento académico.	
Utilizo diferentes medios para informar a pais, profesores e alumnos (sesións de	

avaliación, boletín de información, reunións colectivas, entrevistas individuais, ...) dos resultados da avaliación.	
Utilizo os resultados da avaliación para modificar os procedementos didácticos que realizo e mellorar a miña intervención docente	
Realizo diferentes rexistros de observación para realiza- la avaliación (notas no caderno do profesor, ficheiro, rexistro de datos, rexistro anecdótico...)	

11. CONEXIÓN COS TEMAS TRANSVERSAIS

A conexión cos temas transversais xa foi especificada para os distintos estándares na táboa presentada nesta programación. De todos modos, desenvolvemos aquí de xeito xeral esa conexión.

Todos os aspectos estudados conectan coa expresión oral e escrita, dado que en maior ou menor medida versan sobre ela ou requiren dela para desenvolverse.

A materia conecta cos temas transversais en moitos aspectos, na comparación da cultura, literatura e mitoloxía grecolatinas coas actuais para estudar temas como a igualdade entre homes e mulleres, diferencias de clases sociais e desigualdades económicas, cuestionamento e tolerancia de costumes e tradicións, racismo, liberdade sexual (homosexualidade, desigualdade na permisividade a homes e mulleres...) prexuízos, O apartado da liberdade sexual permite ver a que tiñan os homes, non así as mulleres, no mundo grego e romano, e a diferenza coas concepcións actuais, como a ausencia de homofobia naquela época. Estes aspectos traballan a educación para a paz, educación moral e cívica, educación da saúde e da sexualidade.

No caso da igualdade de sexos, a cultura clásica permite coñecer a educación, formación e vida das mulleres gregas e romanas, a clara discriminación que sufrían con respecto ós homes (falta de liberdade vital e sexual, escasa formación intelectual...) Isto vese a través do estudo da vida cotiá grega e romana, da historia e da mitoloxía, co tratamento que recibían, ás veces como obxectos, botíns de guerra, no mundo real ou seres perseguidos polos deuses e traizoados polos heroes no mundo mitolóxico. Tamén vemos o parecido entre ese mundo clásico e o noso, a evolución da muller e os seus dereitos, e a permanencia de moitos aspectos daquela mentalidade. Traballamos así a educación para a igualdade de sexos.

Tamén permite estudar diferentes réximes políticos (monarquía, democracia, república, imperio) a súa terminoloxía, e a través dos acontecementos históricos, as consecuencias da prepotencia económica, militar, guerras... Tamén as diferencias de clases sociais, a escravitude, a xustiza, o enfrontamento entre dereitos individuais e colectivos, ética e lei. Educación moral e cívica e educación para a paz.

A través da literatura grecolatina traballamos especialmente a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual (proxectando presentacións e fragmentos de películas sobre obras literarias e personaxes mitolóxicos e elaborando traballos) ademais a educación para o lecer. Tanto a literatura, como a mitoloxía e as diferentes artes clásicas permiten conectar tamén coa educación para a sensibilidade artística e para o lecer.

Ademais a materia permite ademais valorar as artes, as humanidades e o mundo clásico como elemento de aprendizaxe e comparación co mundo actual. Tamén cuestionar as actitudes practicistas e puramente economistas que tenta impoñer esta sociedade.

12. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Dada a situación actual derivada da pandemia, non poderemos facer, mentres non cambien os protocolos, aquelas actividades programadas aquí, e realizadas outros cursos, que impliquen a saída do centro (como é o caso da asistencia ó teatro) ou a agrupación do alumnado en xogos ou

traballos que esixan proximidade física. Si se poderán facer traballos en equipo a través de medios telemáticos, ou exposicións orais que permitan compartir o espazo da aula sen romper a distancia de seguridade.

Entre as actividades complementarias están a asistencia a unha obra de teatro clásico grecolatino, só cando iso sexa posible.

Tamén a proxección de películas baseadas na mitoloxía grega ou na historia de Grecia e Roma.

A lectura de fragmentos de obras literarias gregas e latinas, e mesmo dunha completa seleccionada pola profesora en función do nivel do grupo.

Ademais os alumnos participan en xogos relacionados coa mitoloxía, aportados ou deseñados pola propia profesora, en colaboración co departamento de actividades extraescolares.

Tamén conectaremos coa biblioteca para realizar lecturas de textos de autores clásicos grecolatinos e coas TIC para a busca de información e a elaboración de traballos

Busca e identificación dos trazos, lendas, personaxes literarios, aspectos históricos en obras filmicas, fotografías de pinturas, esculturas e tamén en poemas e relatos literarios.

Actividades para relacionar e buscar elementos da cultura clásica nas diferentes artes: cine, teatro...

Actividades para comparar a forma de vida do mundo clásico coa actual, buscando similitudes e diferenzas, e aprendendo a identificar o moito que hai da mentalidade grecolatina na nosa.

13. RELACIÓN CO PLAN TIC

A materia conecta co plan TIC mediante as proxeccións de películas e documentais, que precisan de tecnoloxía audiovisual. Esas películas poden ilustrar aspectos da literatura, mitoloxía e historia e vida cotiá do mundo grecolatino.

Incluimos a proxección de DVD comprados pola profesora nunha recente viaxe a Roma. Conteñen documentais sobre o Coliseo e o Foro romano, e tratan aspectos sobre a súa arquitectura, historia, funcións. Presentan ademais unha reconstrución virtual da Roma antiga e informan sobre a vida e costumes nesa cidade, na época clásica.

Ó mesmo tempo visualizarán obras de teatro filmado, baseadas en traxedias e comedias da literatura grecolatina.

Tamén se emprega o ordenador e Internet na elaboración de traballos e apuntes, tanto por parte da profesora como do alumnado. Servirá para a recollida de datos, visualización de imaxes relacionadas coa xeografía, arte e arquitectura.

Así mesmo, consultarán mediante Internet, artigos e noticias relacionadas co mundo clásico.

Ademais, existen exercicios en páxinas de Internet, relacionados coa mitoloxía e outros aspectos da cultura grecolatina. Os alumnos acoden nalgunha ocasión a facelos, dependendo do tempo e dispoñibilidade de ordenadores.

Tamén engadimos presentacións por ordenador sobre mitoloxía (deuses, heroes, humanos e monstros) a vida cotiá de gregos e romanos, literatura (teatro, edificios, obras...)

O alumnado contestará a principio de curso unha enquisa sobre os seus coñecementos informáticos, capacidade de uso da aula virtual e medios dos que dispón, para poder empregala na materia.

Incluimos a consulta de arquivos, material audiovisual e a presentación de tarefas propostas, na aula virtual Moodle ou Edixgal , e en caso necesario, a asistencia a videoclases.

14. A CONEXIÓN CO PLAN LECTOR

Realízase a través de lecturas de fragmentos e obras literarias grecolatinas ás que os alumnos acceden na propia biblioteca do instituto.

Tamén buscando lecturas do mundo clásico que encaixen co tema do mes elixido polo centro. Desde a perspectiva literaria, histórica, mitolóxica, vida cotiá, sociedade...

- Tamén unha película relacionada coa historia de Grecia ou de Roma.
- Exposicións de traballos baseados en arte ou arquitectura grecolatinas.

Propoñemos xogos relacionados coa mitoloxía grecolatina: de preguntas e respostas, superación de probas...

Entre os autores propostos para a lectura propoñemos:

- Adaptacións da *Ilíada* e da *Odisea* de Homero.
- Adaptacións sobre os traballos de Hércules.
- Adaptacións das *Argonáuticas* de Apolonio de Rodas, para coñecer a historia de Jasón e os Argonautas.
- Selección de poemas de lírica grega, especialmente de Safo e Arquíloco.
- Lectura dramatizada dunha traxedia grega de Eurípides, Sófocles ou Esquilo e visión dunha película ou teatro que a represente
- Lectura dramatizada dunha comedia grega Aristófanes, e visión dunha película ou obra teatral que a represente.
 - Lectura dunha selección de textos de autores latinos, en especial Ovidio, Horacio e Catulo
 - Lectura, en clase, dunha adaptación de *As Metamorfoses*, de Ovidio.

Entre o material audiovisual tratado en clase citamos películas baseadas en obras literarias grecolatinas: Troya (na *Iliada*) *A odisea*, *Jasón e os argonautas* (nas *Argonáuticas*), *Hércules*) ou en aspectos históricos, *Espartaco*, *Julio César*, *Cleopatra*, *Alejandro Magno* , *Roma*... e algúns documentais sobre Roma e Grecia clásicas: vida cotiá, construcións, obras de arte, aspectos históricos e xeográficos, autores e obras de teatro clásico grecolatino: *Lisístrata*, *Medea* , *Antígona*.

Actividades e xogos relacionados coa adquisición de vocabulario de orixe grega ou latina: frases latinas empregadas hoxe, prefixos e sufixos, cultismos, latinismos.

Actividades que estuden o uso de vocabulario grecolatino en diversas materias: política, ciencia, artes, literatura... estas actividades partirán de xogos, cuestionarios, concursos...

15. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS E DAS PRÁCTICAS DIARIAS, EN RELACIÓN ÓS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

As programacións son documentos que planifican o que se vai desenvolver ó longo do curso, pero á vez, están suxeitas a revisións en función das circunstancias, e do grupo, que varían dun ano a outro. Así, debemos ter en conta os resultados, poñendo como referencia, tanto o curso anterior, como os obtidos en cada avaliación do presente curso. Cousa que faremos a medida que vaíamos obtendo os datos correspondentes.

Xuño	Aprobados	
	Suspensos	
	Porcentaxe aprobados	

Aínda que nas reunións de departamento e nas avaliacións veremos os resultados e o nivel de aplicación das programacións, a final de curso analizaremos ata que punto acadamos o proposto na programación, tendo en conta os seguintes aspectos:

TÁBOA DE VALORACIÓN DO PROCESO DE ENSIANZA APRENDIZAXE			
- Periodización das unidades didácticas (duración)	insuficiente	axeitado	excesivo
- Cantidade de estándares destinados a cada unidade didáctica	insuficiente	axeitado	excesivo
- Grado mínimo para a acadar os estándares	insuficiente	axeitado	excesivo
- Dificultade para avaliar os estándares	baixa	normal	alta
- Relación entre os instrumentos de avaliación e os estándares de aprendizaxe	baixa	normal	alta
- Adecuación entre as actividades propostas e os estándares de aprendizaxe	baixa	normal	alta
- Idoneidade da metodoloxía para acadar os estándares de aprendizaxe	baixa	normal	alta
-Uso de diferentes metodoloxías durante o proceso de ensinanza-aprendizaxe	baixa	normal	alta
- Carga teórica das unidades didácticas	insuficiente	axeitado	excesivo
- Material didáctico empregado nas diferentes sesións	insuficiente	axeitado	excesivo
- Grado de dificultade dos contidos das unidades didácticas	insuficiente	axeitado	excesivo
- Información recibida polo alumnado sobre os criterios de cualificación	baixa	normal	alta
- Grado de satisfacción do alumnado en relación os criterio de cualificación, a información recibida, a idoneidade das unidades didácticas.	baixa	normal	alta
- Grado de atención á diversidade e apoio o alumnado con NEAE	baixa	normal	alta
- Formación de grupos de nivel axustando as actividades	baixa	normal	Alta

Tras esa análise, discutiremos propostas de mellora nos diferentes aspectos.

Tendo en conta que en vindeiros curso pode haber suspensos, propoñemos ademais, de darse o caso, certas medidas que tentaremos aplicar.

Para iso contamos coas reunións do departamento que permiten tratar cuestións como as seguintes:

- Detección dos aspectos que implican maior dificultade para o alumnado, e que son susceptibles de repaso, exercicios de reforzo e busca de métodos alternativos para a seu tratamento.
- Información sobre a comprensión das lecturas obrigatorias seleccionadas, e, se o profesorado o considera interesante, a posibilidade de engadir novos libros e lecturas, ou de variar algún.
- Busca de novos textos ilustrativos sobre o dado en clase. O profesorado comentará aquelas lecturas que coñeceu en cursos, na vida cotiá, nas súas conversas con profesores doutros centros, a través dos medios de comunicación...
- Busca e utilización de novos vídeos e fragmentos de películas relacionadas directamente coa materia, e nas que ademais se poderán traballar os temas transversais. Isto inclúe tamén o deseño de xogos, e a asistencia anual ó teatro.
- Tras cada avaliación faremos unha reunión para valorar os resultados obtidos, comentar as causas e buscar solucións, dentro do posible. Para iso, tentaremos a revisión das explicacións, o repaso de aspectos tratados, e o deseño de exercicios de reforzo.
- Tamén ó longo do curso, haberá opción a probas de recuperación de avaliacións suspensas, e da materia pendente.
- O profesorado deseñará actividades que axuden á comprensión de aqueles aspectos importantes que supoñan máis dificultades, e tentará incluír outras, de intención motivadora, para propiciar unha actitude positiva e mellorar, dentro do posible, a atención e o interese por parte do alumnado.
- Tamén revisará os indicadores de logro da práctica docente, que figuran nesta mesma programación, para comprobar os que vai cumprindo, e aqueles que son mellorables.
- Informarase ós pais dos resultados mediante os boletíns de avaliacións, de xeito xeral, e de xeito particular, no caso de alumnos/as que amosen dificultades, falta de asistencia, ou non presenten, de xeito reiterado, os traballos e actividades solicitadas. Isto poderá facerse directamente ou a través do titor/a do grupo ó que pertence o alumno/a.